

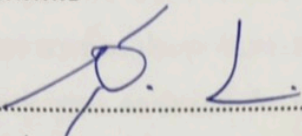
ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

เอกราช นวศรีพงษ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตุลาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ เอกราช นวศรีพงษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

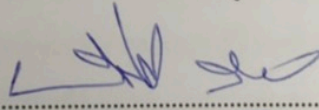
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

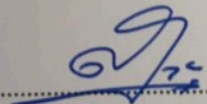
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ รักร่าง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุญา ชีระวนิชตระกูล)

วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี หัวหน้าภาควิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ดร.ชัยพจน์ รังงาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และนายถาวร เขียนเสมอ ผู้อำนวยการ โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ คุณภาพของแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง คือ โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา และโรงเรียน มาบตาพุดพันพิทยาคาร ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ของบริษัทพีทีที โกลบอล เคมีคอล จำกัด (มหาชน), บริษัท วินิไทย จำกัด (มหาชน), บริษัท ดาวเคมีคอล ประเทศไทย จำกัด และบริษัท คักดีไชยสิทธิ จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง

คุณประโยชน์อันพึงมีจากงานนิพนธ์ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ชี้แนะและวางพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ จนได้รับความสำเร็จในการศึกษา สมดังความมุ่งหมายทุกประการ

เอกราช นวศรีพงษ์

58920507: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การบริหารการศึกษา/ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

เอกราช นวศรีพงศ์: ปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด (PROBLEMS AND GUIDELINES FOR PARTICIPATION IN SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATION UNDER THE OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATION REGION 18 IN MAP TA PHUT INDUSTRIAL ESTATE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: สุเมธ งามกนก, กศ.ด.112หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดตามการกำหนดหลักเกณฑ์ โดยจำแนกตามวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาสำคัญที่พบ มีดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือปัญหาความรู้ทางด้านวิชาการของนักเรียนด้านการบริหารงบประมาณพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือขาดแคลนเงินอุดหนุน ทุนการศึกษา และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพิ่มเติมด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือปัญหาการขาดแคลนครูด้านการบริหารทั่วไปพบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือปัญหาขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์

แนวทางการมีส่วนร่วมที่พบ มีดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการควรจัดการเรียนการสอนสอดแทรกกับนักเรียนที่เข้าอบรมวิชาการ โดยในการจัดอบรมควรจัดเป็นกลุ่มย่อย และจัดอบรมด้านอาชีพ ด้านการบริหารงบประมาณ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ และงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อการใช้งาน รวมถึงมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการสนับสนุนบุคลากรให้มาสอนในสถานศึกษา และมุ่งพัฒนาแก้ปัญหาให้ครู และผู้บริหาร ด้านการบริหารทั่วไป ควรสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์อย่างเต็มที่ และมีการติดตามบำรุงรักษาอย่างจริงจัง

58920507: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL
ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PARTICIPATION/ SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATION/ MAP TA PHUT
INDUSTRIAL ESTATE

EKKARAJ NAWASRIPONG: PROBLEMS AND GUIDELINES FOR PARTICIPATION IN
SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATION. UNDER THE OFFICE OF THE SECONDARY
EDUCATION REGION 18 IN MAP TA PHUT INDUSTRIAL ESTATE. ADVISOR:
SUMET NGAMKANOK, Ph.D.112P. 2018.

The purposes of this research were to study the problems and to present guidelines for improving the participation of school administration in secondary schools under the office of the Secondary Education Region 18, in Map Ta Phut Industrial Estate. The method of decentralization of administration and management of education in this study was investigated in four aspects: Academic Management, Budgeting, Human Resource Management and General Management. In-depth structured interviews was employed to collect the data in this study. The sample were Industrial Manager, Head of corporate social responsibility, Educational Administrator and Community Relations Supervisor. Purposive sampling technique was used to identify 14 people who were the key participants.

The research found out that:

The major problems are as follows: 1. The academic management. The most important problem is the student's academic knowledge. 2. The budget management. The most important problem is the lack of subsidies, scholarships and activities. 3. The human resource management. The most important problem is the shortage of teachers. 4. The general management. The most important problem is the lack of learning center, learning media and devices.

The following guidelines are given: Schools should arrange some extra academic training course for students. Career training center should be established. Schools should allocate enough budget to purchase accessory learning media and learning facilities. Schools should also offer scholarships to students. Human resource department should provide assistance which help teachers to solve their problems. Schools should ensure sufficient, learning resources, learning media and devices.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่ออังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคม	
อุตสาหกรรมมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18.....	8
การมีส่วนร่วม.....	13
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	23
แนวคิดการบริหารการศึกษา และบริหารสถานศึกษา.....	25
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย.....	53

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์....	56
วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด.....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุป.....	70
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก.....	90
ภาคผนวก ข.....	94
ภาคผนวก ค.....	97
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ..... 56
2	ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม..... 98
3	ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม..... 102
4	ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา..... 106
5	ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา..... 109

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 การมีส่วนร่วมตามแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์.....	14
3 รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff.....	16
4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	18
5 องค์ประกอบของการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษาคือ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา (สุคนธ์ ดินธพานนท์, 2554, หน้า 5)

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555-2559 ฉบับที่ 11 ว่าด้วยยุทธศาสตร์ที่ 5 มีจุดประสงค์คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายมุ่งปรับระบบบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาทุกระดับ ให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ และมีความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจ รวมทั้งปรับปรุงระบบการสนับสนุนการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างภาคีเครือข่ายทางการบริหารจัดการศึกษา (ปาริชาติ สิงห์รัตน์, 2557, หน้า 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 8 (2) กล่าวถึงหลักการการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา (6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ และ หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญคือให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 19)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537, หน้า 182) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ จัดเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ซึ่งประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคล

มีส่วนร่วมในวงการนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจเป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้รับความอนุเคราะห์ใช้ที่ดินจำนวน 31 ไร่ จากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา บริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนหลายปีที่ผ่านมา โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม เป็นโรงเรียนหนึ่งที่ชุมชนยอมรับและให้ความไว้วางใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน จากบริบทข้างต้น พบว่าทางโรงเรียนมีบริบทที่มีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นในเขตของการนิคมอุตสาหกรรมซึ่งทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชน และกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน โดยการนำตัวแทนกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมและการนิคมอุตสาหกรรมเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและวางแผนทางการบริหารจัดการ การศึกษาร่วมกัน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม และหน่วยงานภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดอบรม จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะให้แก่นักเรียน กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกไปสู่ชุมชน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน และร่วมกิจกรรมอื่น ๆ (โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม, 2558)

จากข้อมูลของสารสนเทศของโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม ที่พบว่ากลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมทั้งหมดในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่มีทั้งสิ้น 58 บริษัท เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับทางสถานศึกษามีเพียง 7 บริษัท ซึ่งเป็นส่วนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษามากเท่าที่ควร (โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม, 2558)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สำหรับนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และเพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบในการส่งเสริมให้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพ นำมาซึ่งการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

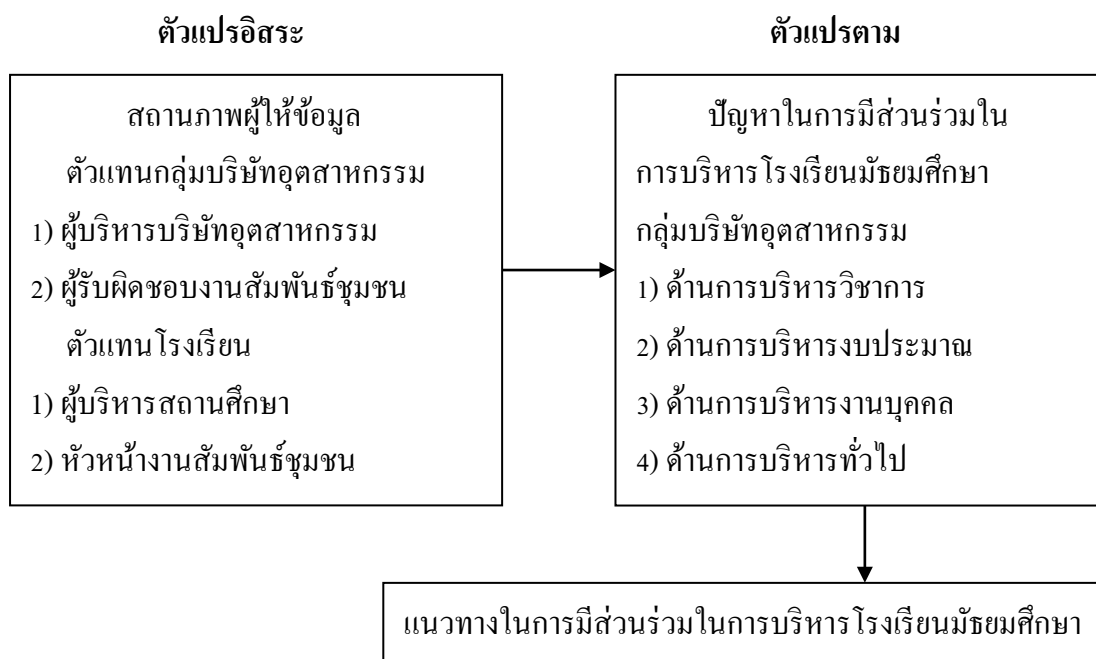
1. เพื่อศึกษาปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีอะไรบ้าง
2. แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิด ตามการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปสามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลที่ได้การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึง ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม สามารถนำข้อมูล และผลการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และพัฒนาปรับปรุงรูปแบบในการส่งเสริมให้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพ
3. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำข้อมูลและผลการวิจัย ไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจสนับสนุนการบริหารงาน และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

1.1 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตามการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูล)

2.1 ประชากรคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน และกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 58 บริษัท

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูล) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมจำนวน 4 คน ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนจำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนจำนวน 3 คน

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมหมายถึง การเปิดโอกาสให้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะ ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง งานหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานทะเบียน วัสดุ ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานนิเทศการศึกษา งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน งานประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น งานส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานแนะแนวการศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง งานจัดทำและเสนอของบประมาณ งานจัดสรรงบประมาณ งานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้งบประมาณและผลการดำเนินงาน งานบริหารการเงิน งานบริหารการบัญชี งานบริหารพัสดุและสินทรัพย์

งานระบบเครือข่ายและข้อมูลสารสนเทศ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานวางแผนจัดการศึกษา

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งงานสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง งานพัฒนาบุคลากร งานบำเหน็จความชอบและทะเบียนบุคลากรงานวินัย

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง งานดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม งานรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ งานสาธารณูปโภค งานระบบติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานปกครองนักเรียน งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน งานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมและประสานการศึกษา งานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น งานจัดระบบควบคุมภายใน งานตาม พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ งานดำเนินการเด็กพิการเรียนร่วม งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในกลุ่มอื่น

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย

2.1 โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม

2.2 โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา

2.3 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร

3. นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หมายถึง เขตพื้นที่ดินในตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งจัดสรรไว้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย พื้นที่อุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ โรงกำจัดน้ำเสียส่วนกลาง ระบบป้องกันน้ำท่วม ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย บริการอื่นที่จำเป็น อาทิ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ธนาคาร ศูนย์การค้า ที่พักอาศัยสำหรับคนงาน สถานีบริการน้ำมัน

4. บริษัทอุตสาหกรรม หมายถึง บริษัท โรงงาน และผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ซึ่งประกอบกิจการอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารบุคลากรวิชาชีพ ที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ที่ตั้งอยู่ใน

เทคนิคอุตสาหกรรมมาตาทุค

6. หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่งานสัมพันธ์ชุมชนตามกรอบงานของหน่วยงาน หรือสถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

1.2 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

2. การมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

2.2 รูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วม

2.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. แนวคิดการบริหารการศึกษา และบริหารสถานศึกษา

4.1 ความหมายของการบริหาร

4.2 ความหมายของการบริหารการศึกษา

4.3 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

4.4 การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management: SBM)

4.5 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

5. การวิจัยเชิงคุณภาพ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ

มาตราที่ 54 กำหนดว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาที่โปร่งต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ดังกล่าวข้างต้น โดยมีการกำหนดกรอบทิศทาง การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบันและกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปีตามมาตรา 10 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติอาศัยความตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นั้นจึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน จำนวน 42 เขต ทั้งนี้ โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 และมีอำนาจ

หน้าที่ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ดังนี้

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสานส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับดูแลติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุน
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสานส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคลและองค์กรชุมชนองค์กรวิชาชีพสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสานส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหน่วยภาครัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อันเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่ได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 14)

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในเขตจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 50 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 17 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 11 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 12 โรงเรียน

1. ด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา

ดำเนินการจัด ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2557 มีนักเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 14,021 คน คิดเป็นร้อยละ 90.26 และมีนักเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 19,926 คน คิดเป็นร้อยละ 94.53

จำนวนนักเรียนพิการเรียนร่วม ทั้งสิ้น 273 คน พบปัญหายากจนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.81 รองลงมาคือความบกพร่องทางการเห็น คิดเป็นร้อยละ 14.65 และการบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 11.35 และมีความพิการซ้อนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.36 เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนทั้งหมด 76,844 คน มีนักเรียนพิการคิดเป็นร้อยละ 0.36

จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส ทั้งสิ้น 998 คน พบปัญหาบกพร่องทางการเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.49 ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น ถูกบังคับให้ขายแรงงาน ที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศ ถูกทอดทิ้ง เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เร่รอน ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ชนกลุ่มน้อยถูกทำร้ายทารุณ ยากจน มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด กำพร้า ทำงานรับผิดชอบตนเองและครอบครัวพบในอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนทั้งหมด 76,844 คน มีนักเรียนด้อยโอกาส คิดเป็นร้อยละ 42.17

จำนวนนักเรียนออกกลางคัน ทั้งสิ้น 41 คน เนื่องจากสาเหตุมีปัญหาการปรับตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.02 รองลงมาคือ ปัญหาสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 26.83 และอพยพตามผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 9.76 และสาเหตุที่มีจำนวนนักเรียนออกกลางค่าน้อยที่สุด คือ เจ็บป่วยและอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 2.44

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม และโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยาและโรงเรียนมาบตาพุด-พันพิทยาคาร

2. ด้านคุณภาพการศึกษา

มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่งและพัฒนาครูปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งนี้ ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลการสำเร็จการศึกษาและการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับประเทศทุกวิชา

3. ด้านการจัดบริการทางการศึกษา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาปรากฏผลการดำเนินงานการปฏิบัติที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการจัดบริการทางการศึกษาโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนอัตรานักเรียนต่อห้องเรียนไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดคือเกณฑ์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ 40 ต่อ 1 เมื่อเทียบเกณฑ์ที่กำหนดนักเรียนต่อครูคือ 25 ต่อ 1 โรงเรียนรัฐบาลอัตรานักเรียนต่อครูไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2558, หน้า 3,47,62 และ 636)

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรมของกรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดปัญหาในการจราจร การขาดแคลนที่อยู่อาศัยสาธารณสุขปโภค ฯลฯ ในขณะเดียวกันอีกส่วนหนึ่งของประเทศคือ ภูมิภาคต่าง ๆ ประชากรดำรงชีพด้วยความยากจนทำให้ในที่สุดเกิดการหลั่งไหลเข้าสู่เมืองหลวงเพื่อหางานทำ

ดังนั้น รัฐบาลจึงแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวม โดยมีแนวความคิด ในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคทั้งในด้านแรงงาน และรายได้ของประชากรรวมทั้งเป็นการชะลอการขยายตัวของเมืองหลวง และการแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงมีแนวทางในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่นอกเมืองหลวงเมื่อประเทศไทยมีการพบก้าชชรรรมชาติในอ่าวไทยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการนำก้าชมาแยกและต่อมาได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ก้าชชรรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์และปุ๋ยเคมี ทำให้เกิดการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างงาน และสร้างเมืองอุตสาหกรรมใหม่ในภาคตะวันออก เปิดประตูเศรษฐกิจการลงทุนพื้นที่ใหม่ คือ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณฝั่งทะเลตะวันออก

การพิจารณาตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตมาบตาพุด จังหวัดระยอง รัฐบาลได้เลือกจังหวัดระยองเนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร โดยรัฐบาลได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อาทิ ทำเรื่อน้ำลึก ระบบถนน รถไฟ ระบบส่งน้ำ ระบบโทรคมนาคม ฯลฯ การพัฒนาดังกล่าวคือเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ในการกระจายความเจริญจากเมืองหลวงไปสู่ภูมิภาคอย่างเป็นระบบภายในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ประกอบด้วย อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ เหล็ก โรงกลั่นน้ำมัน โรงไฟฟ้า พื้นที่สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเป็นการให้เช่าในระยะเวลา 30 ปี และพิจารณาต่อให้อีกคราวละ 20 ปี โดยจัดแบ่งพื้นที่ตามลักษณะกลุ่มอุตสาหกรรมและได้มีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนตลอดจนผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

ได้แก่ ที่พักอาศัย สถานที่ราชการ เทศบาล ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ศาลากร โรงพยาบาล
สถานที่พักผ่อน

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นนิคมอุตสาหกรรมซึ่งพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2532 โดยองค์กร
รัฐวิสาหกิจ คือ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม
มาบตาพุด เป็นกลไกในการพัฒนาประเทศเพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคชายฝั่งทะเลตะวันออก
ในรูปแบบของ"นิคมอุตสาหกรรม" ที่พร้อมด้วยระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานเพื่อเป็นฐาน
การผลิตและการค้าที่ผสมผสานสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมไทย ด้วยคุณภาพ
5 ประการประกอบด้วย

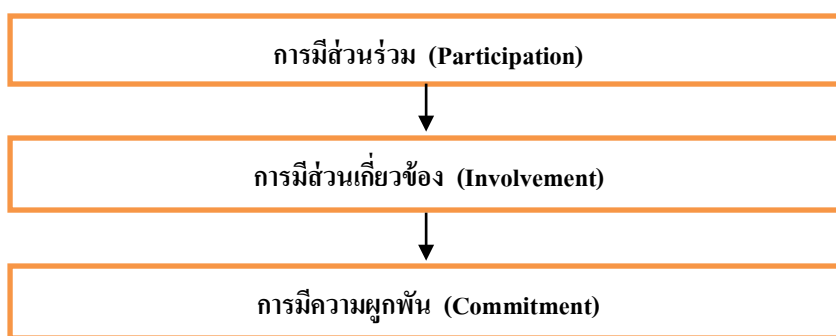
1. การก่อให้เกิดความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ
2. การกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
3. การรักษาสิ่งแวดล้อม
4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีและยกระดับการศึกษา
5. การก่อให้เกิดจริยปรัชญาในการประกอบกิจการ(นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด, 2558)

จากข้อมูลจะพบว่านิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นพื้นที่ซึ่งมีการประกอบการด้าน
อุตสาหกรรมที่สำคัญของภาคตะวันออก อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อระบบขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และ
ความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวก
ให้ทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการ ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537, หน้า 182) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่
บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ
จัดเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ซึ่งประสิทธิผลของ
องค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุ
เป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมี
ส่วนร่วมในวงกรนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจเป็นผลให้
บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด ซึ่งแสดงไว้ตามลำดับภาพดังนี้

ภาพที่ 2 การมีส่วนร่วมตามแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537)

จินฉัตร ปะโคทัง (2550, หน้า 140) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การดำเนินการร่วมกันและมีความเกี่ยวข้องกัน จนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลตั้งตนเองและหน่วยงาน

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 44) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การให้สมาชิกทุกคนในองค์การหรือหน่วยงานเดียวกันได้กระทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวังและประสบผลสำเร็จ

สายหยุด ประกิตะ (2552, หน้า 63) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนใช้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาดและความพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการทำงาน แนวทางปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมายและติดตามประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความผูกพันและสิทธิเทียมกันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

Chell (1985, p. 112) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง ลักษณะการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรม โดยตรงของผู้ได้บังคับบัญชา โดยที่พวกเขาเข้าไปแบ่งปันการควบคุมผลลัพธ์ขององค์การตลอดจนมีความเท่าเทียมในสิทธิ

Putti (1987, p. 304) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้างขวาง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

Owens (1987, p. 284) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการให้ผู้ร่วมงานเข้ามาเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ โดยให้เข้ามามีส่วนในการเป็นเจ้าของซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานหรือความรู้สึกเป็นเจ้าของเป็นการทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพขององค์การมากยิ่งขึ้น

จากความหมายของนักการศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือคณะบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วม

อลิน ร์พีพัฒนา(2547,หน้า 49) ได้เสนอแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์ภาคปฏิบัติในประเทศไทยเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่ม โครงการ: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน โครงการพัฒนา: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจากโครงการพัฒนา: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพหรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคล

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา: เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดของโครงการทั้งหมด

Cohen and Uphoff (1977, pp. 8-13) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่รูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งการจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

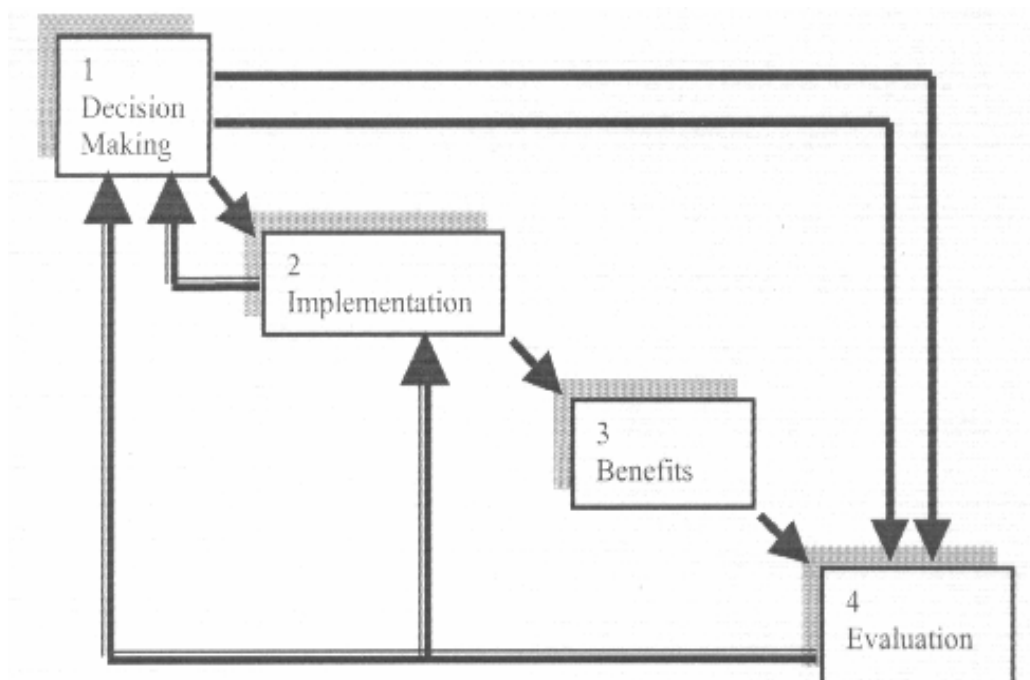
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน

และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) จะได้จากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดซึ่งอาจเป็นในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

3. การเข้าร่วมในการเข้ารับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต ก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ภาพที่ 3 รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977)

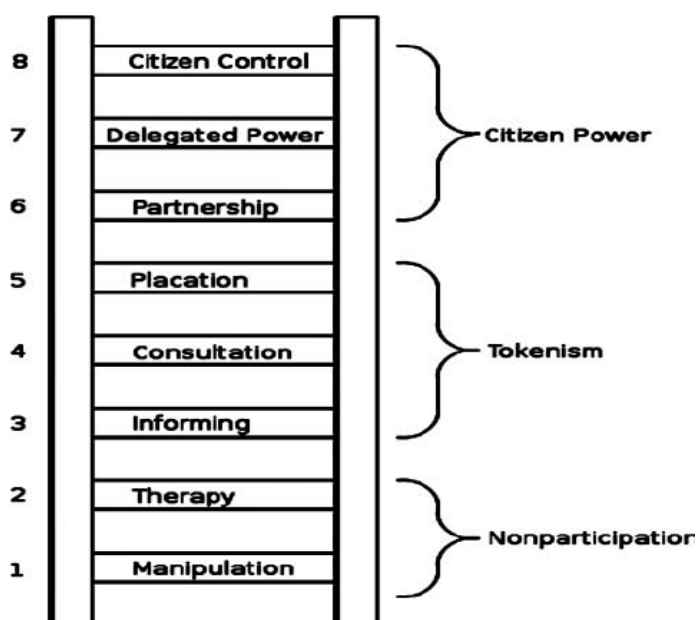
Arnstein (1978, pp. 215-217) ได้แสดงความเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม (Participation ladder) 8 ขั้น ได้แก่

บันไดขั้นที่ 1 คือขั้นถูกจัดกระทำ และขั้นที่ 2 คือขั้นชี้แจง เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการตัดสินใจ ในกรณีนี้ จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่อยู่ในอำนาจเท่านั้นทำหน้าที่ตัดสินใจ โดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการ ของการตัดสินใจหรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจตัดสินใจนั้น ขั้นที่สองนี้สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ไม่ใช่เป็นการทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือควบคุม โครงการ แต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจอยู่ดำเนินการให้การศึกษา (Educate) หรือการชี้แจงแก่ผู้ที่เข้าร่วม

บันไดขั้นที่ 3 ถึง 5 ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน โดยขั้นที่ 3 ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร และขั้นที่ 4 ขั้นปรึกษาหารือกัน ความเห็นหรือข้อคิดของประชาชนได้รับการรับฟังจากผู้กุมอำนาจอยู่มากขึ้น แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้พวกเขาไม่มีอำนาจที่จะรับประกันได้ว่า ความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพตามข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนร่วมบางส่วนนี้ คือ ยอมให้คนไร้อำนาจ (Have-nots) ให้คำแนะนำได้ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจต่อไป

บันไดลำดับสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่า อำนาจเป็นของประชาชนซึ่งเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าไปสู่ขั้นที่ 6 ขั้นเป็นหุ้นส่วน ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลประโยชน์ได้ผลได้เสีย (Trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่ 7 ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน และขั้นที่ 8 ขั้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Arnstein นี้ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การไม่มีอำนาจในการตัดสินใจไปจนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่

ภาพที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Ladder of participation) (Arnstein, 1978)

บัญญัติ แก้วส่อง (2531, หน้า 39-40) กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมที่แสดงให้เห็นความเข้มของการมีส่วนร่วมที่สำคัญอีกแนวหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภทตามลักษณะของการปฏิบัติการ ลักษณะทั้ง 4 ประเภทนี้ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน ยังมีความคาบเกี่ยวและต่อเนื่องกัน การจำแนกลักษณะนี้ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) ทั้งนี้เป็นขั้นเริ่มแรก ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการยอมรับ (Accepting) หรือการเพิ่ม (Gaining) การเข้าถึงผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหรือการช่วยเหลือปัจจัยการดำรงชีวิตเฉพาะหน้าบางประการ สำหรับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาซึ่งอาจจะหมายถึงบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะซึ่งไม่เคยมีมาก่อนหรือหมายถึงการปรับปรุงการแนะนำรูปแบบการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจใหม่

ประเภทที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนการถูกกระทำ (Passive/ reflective participation) การมีส่วนร่วมประเภทนี้เป็นส่วนต่อเนื่องจากประเภทที่หนึ่ง โดยถือว่าการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมทางการศึกษาบางประการที่สามารถช่วยให้ประชาชนเข้าใจสาเหตุของสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น การด้อยพัฒนา และเข้าใจปัญหา ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยการจัดทำโครงการพัฒนา

ประเภทที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบกระตือรือร้น (Active participation) การมีส่วนร่วมในขั้นที่ 3 นี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลระดับพื้นฐาน (Grass roots) ซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์ จากโครงการ หรือทำการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับกว้าง ๆ จากกลุ่มอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไปที่มีอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของสังคม นอกเหนือไปจากกลุ่มผลประโยชน์เอง

โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมในมิตินี้จะรวมไปถึงองค์กรในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วและมีขอบข่ายที่ขยายความครอบคลุมไปถึงกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบด้วย

ประเภทที่ 4 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนความกระตือรือร้น (Active/ reflective participation) ขั้นนี้เสริมต่อจากขั้นการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นเป็นการสะท้อนหรือการประเมินเกี่ยวกับข้อจำกัด และทางเลือกต่าง ๆ ของโครงการภายใต้บริบทระดับชาติ ภายใต้เงื่อนไขเดิมของโครงการที่มีอยู่ โดยปกติจะรวมถึงการออกแบบการก่อรูปหรือการประเมินเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางเลือกของโครงการพัฒนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะความจำเพาะของโครงการ และลักษณะทั่วไปของสังคมที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม โดยเน้นการเข้าร่วมตั้งแต่การศึกษา ตัดสินใจ ไปจนถึงการประเมินและควบคุม

จะเห็นว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมนี้ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมว่ามีพิสัยตั้งแต่การมีส่วนร่วมแบบเป็นฝ่ายถูกกระทำ ไปจนถึงการเป็นผู้กระทำโดยตนเองแนวคิดเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมที่เสนอมาทั้งหมดนี้จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งหรือสองกลุ่มขึ้นไปมีอิทธิพลต่อกันและกันในการจัดทำแผน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ โดยในการวัดความเข้มของการมีส่วนร่วม สามารถวัดได้จากปริมาณของอิทธิพลของกลุ่มบุคคลผู้เข้าไปร่วมกิจกรรมที่มีต่อบุคคลอื่น และแนวคิดที่มองการมีส่วนร่วมในลักษณะปริมาณอิทธิพลที่บุคคล มีต่อการตัดสินใจนั้นเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพ

ในการวัดการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม หรือ ปริมาณอิทธิพลที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นนี้ มีการจำแนกหลายแบบ แบบที่จำแนกประเภทละเอียด เช่น แบบของ Arnstein วัดได้ครอบคลุมแต่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับคาบเกี่ยวกัน เพื่อให้ผลในทางปฏิบัติ ควรกำหนดกรอบระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมกว้าง ๆ เป็น 3 ระดับ

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo-participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจ การตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นสามารถมีได้ในทุกช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม โครงการ

และมีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับ ซึ่งบุคคล หรือกลุ่มบุคคลหนึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วม ในช่วงเวลาใด รูปแบบใด หรือในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับบริบทความสนใจ ความพร้อม ด้านทรัพยากร และระดับการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้น

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 4) ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 8 (2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 9 (6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ สถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 24 (6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ การประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การจัดการศึกษา อบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาาระหว่างชุมชน

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือ ทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และ ต่างประเทศในการจัดการศึกษา

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 17) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญมากเพราะการมีส่วนร่วมคือสิ่งจูงใจอย่างแท้จริง เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจทางความสำเร็จ จะแสวงหาความสำเร็จด้วยตนเองในการทำงาน ผลตอบแทนทางการเงินไม่ได้ให้ความรู้สึทางความสำเร็จกับบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จได้ แต่การมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคลตอบสนองความต้องการความสำเร็จได้ในการที่ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างจริงจังในการตัดสินใจที่สำคัญ ช่วยให้บุคคลมีโอกาสมีความรู้สึทางด้านความสำเร็จในองค์กรได้ สอดคล้องกับสมุทร ชำนาญ (2554, หน้า 252) ที่กล่าวว่า บุคคลมีเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานสูงเป็นผลให้มีความพึงพอใจในงานของตนเองและมีแรงจูงใจในงานสูง ให้ความสนใจที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จเกินกว่าที่เราคาดหวังจากเขา ในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีเจตคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงานสูงจะไม่สนใจในการทำงานและจะทำงานเพื่อให้เป็นไปตามที่องค์กรมากกว่า และเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์จากองค์กรเช่นเงินเดือนค่าจ้างเท่านั้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ถูกกำหนดให้ต้องมี เพราะการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจอย่างแท้จริงให้บุคคลแสวงหาความสำเร็จด้วยตนเอง ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 22-23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่า การศึกษาต่าง ๆ ที่เห็นว่าเมื่อบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเปลี่ยนแปลง พวกเขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เมื่อการเปลี่ยนแปลงถูกมองว่าเป็นสิ่งถูกบังคับต่อพวกเขา โดยบุคคลบางคนแล้ว พวกเขาโน้มเอียงที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารสภาพแรงงานมีความราบรื่นมากขึ้น การใช้การมีส่วนร่วมทำให้ความไม่พอใจของกลุ่มถูกเปิดเผยออกมา ความไม่พอใจเหล่านี้สามารถยุติได้โดยการอธิบายอย่างตรงไปตรงมา ความไม่พอใจที่ไม่ได้รับการแก้ไขหรือป้องกันอยู่ อาจจะทำให้เกิดการนัดหยุดงาน การทำงานช้า ๆ ความสูญเสียและการขาดงานได้ การมีส่วนร่วมช่วยให้อัตราการร้องทุกข์มีน้อยลง องค์กรธุรกิจจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสภาพแรงงานมีความราบรื่นมากขึ้น เมื่อสภาพแรงงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหาร
3. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรมีเพิ่มมากขึ้นเมื่อพนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการองค์กรที่สำคัญ เช่น การตัดสินใจ พวกเขาจะรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น รู้สึกว่าพวกเขาและคำแนะนำของพวกเขาถูกให้คุณค่าโดยองค์กร ดังนั้นพวกเขาสามารถตอบ

ความต้องการความเชื่อถือตนเองและความสมหวังของชีวิตได้

4. ความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร พวกเขาจะรู้แรงจูงใจและความต้องการของฝ่ายบริหาร การรู้อย่างนี้ทำให้เขาสร้างความไว้วางใจของฝ่ายบริหาร ความรู้สึกไว้วางใจเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความง่ายขึ้นถ้าหากว่าผู้ใต้บังคับบัญชาผูกพัน ขอมรับการเปลี่ยนแปลง แล้วไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น การบริหารจะมีความง่ายขึ้นจำนวนของผู้บริหารที่ต้องการจะมีน้อยลง เนื่องจากการควบคุมอย่างใกล้ชิดจะลดลง ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อพวกเขามีความรู้สึกรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของพวกเขา มากขึ้นดังนั้นพวกเขาจะเต็มใจและยอมรับอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชามากขึ้น

6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางการบริหารให้ดีขึ้นได้ การรวมความรู้และความสามารถของบุคคลหลายคนเข้าด้วยกันในการแก้ปัญหาจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีกว่าการตัดสินใจของผู้บริหารที่ขังตัวเองอยู่ในสำนักงานเพียงคนเดียว

7. การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น การมีส่วนร่วมบังคับให้มีการติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน องค์กรหลายแห่งพบว่า การขาดการติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งขององค์กร

8. ช่วยปรับปรุงทีมงานให้มีประสิทธิภาพ ในด้านการตัดสินใจทีมงานมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนที่จะเผชิญโดยองค์กรส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้จะขาดประสิทธิภาพ ถ้าพนักงานมีเป้าหมายที่ขัดแย้งกันการมีส่วนร่วมของกลุ่มงานมีประสิทธิภาพและประสานงานระหว่างกันได้

Yulk (2002, pp. 83-84) กล่าวถึงประโยชน์ของการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจ
2. เพิ่มการยอมรับผลการตัดสินใจ
3. มีความพึงพอใจในกระบวนการตัดสินใจ
4. พัฒนาทักษะของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

Smith (1996, p. 236) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อให้เกิดผล ดังนี้

1. มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียน
2. พัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่นักเรียน

3. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ
4. เพิ่มความไว้วางใจระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครู
5. เพิ่มบทบาทของครูทำให้งานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินการจึงเป็นแรงจูงใจที่ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง ส่งผลให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมายของกลุ่มตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กร อีกทั้งก่อให้เกิดความรักความผูกพันและบรรยากาศที่ดีขององค์กร การเปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมจึงเป็นเทคนิคการบริหารงานที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548, หน้า 28) กล่าวว่า บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยตรง เป็นผู้ได้รับผล คือ คุณภาพการเรียนรู้ของบุตร และผู้อยู่ในปกครอง โดยมีบทบาทคือ

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้
2. ให้ความรักและความอบอุ่น
3. ให้การอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ในการสร้างสุขนิสัยที่ดี พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและป้องกันปัญหาต่าง ๆ
4. เป็นตัวอย่างแก่บุตรธิดา และปลูกจิตสำนึกในเรื่องวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความปลอดภัย

5. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในบ้าน
6. ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และการเสริมแรง
7. ร่วมมือกับโรงเรียนในการให้ข้อมูลและการประเมินผู้เรียน
8. เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา ชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้รับผลจากการพัฒนาของโรงเรียน และศักยภาพในการส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ โดยนำภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชนเข้ามาช่วยสนับสนุน โรงเรียน โดยมีบทบาทคือ

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิด ความเชื่อในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา
2. ให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้

3. ประสานความสัมพันธ์กับสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาชุมชนเป็นสังคมแห่งปัญญา คุณเลเอาใจใส่พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในชุมชน

ไพรัช อรรถกามานนท์และมัทนา โชคควรวัดนากร (2545, หน้า 9 และ 37) ได้แสดงความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาจะเป็นไปด้วยดี ถ้าผู้เข้ามามีส่วนร่วมเขียนประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารการศึกษาจะต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นจะได้รับจากการเข้าร่วมจัดการศึกษา ดังนี้

ประการแรก การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาวบ้านเองนั้น ชาวบ้านในฐานะเจ้าของการศึกษาจะทราบว่าเขาและบุตรหลานต้องการอะไรจากการศึกษา และไม่ต้องการอะไรจากการศึกษา และไม่ต้องการอะไรในระบบที่เป็นอยู่ แล้วความต้องการเหล่านี้เกิดจากการต้องการสัมผัสสภาพข้อเท็จจริงในการทำงานและการดำรงชีวิตทั่วไป

ประการที่สอง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้สึกการมีอำนาจและการได้มีส่วนร่วมในชุมชนจะนำไปสู่ความรับผิดชอบและเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทำให้มีโอกาสดำเนินกิจการด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการควบคุมการดำเนินงานของระบบราชการให้รอบคอบ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ประการที่สี่ การมีส่วนร่วมทางการศึกษาเปิดโอกาสให้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น พร้อมเมื่อการปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาถึงระดับหนึ่งแล้ว ชาวบ้านจะรู้ว่าเขาเองไม่ได้เป็นเพียงผู้พลอยได้รับผลประโยชน์จากการศึกษาเท่านั้น เขาต้องเป็นผู้ให้ด้วย

ประยูร ศรีประสาธน์ (2539, หน้า 3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการและบริหารการศึกษาว่า หมายถึงการเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน

รุ่ง แก้วแดง (2542 อ้างถึงใน น โรดม นรินทร์รัมย์, 2552, หน้า 15) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชนนั้นมีความสำคัญมาก ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ซึ่งเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด ครอบครัวมีบทบาทและมีความสำคัญทุกด้าน โดยเฉพาะการให้การศึกษาแก่ลูกหลาน ครุคนแรกของเด็ก คือ พ่อแม่ และปู่ย่าตายาย มีส่วนร่วมในการเป็นครูของเด็กด้วย ดังนั้น ครอบครัวและชุมชนจึงเป็นองค์กรที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งกล่อมเกลาคูณธรรมจริยธรรมเป็นการให้เด็กเรียนรู้แบบอย่างมาตรฐาน ความประพฤติของบุคคลในชุมชน ตลอดจนการอาชีพที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า ค) กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้

ผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

อภิญญา เวชชัย (2544, หน้า 29-31) ได้พูดถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง การพัฒนาการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมในฐานะการเป็นหุ้นส่วนของ โรงเรียน หรือเป็นแบบ “เพื่อน” ผู้ปกครองและชุมชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการโดยมุ่งเน้นการทำงานอย่างเสมอภาคเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน
2. แนวคิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมยอมรับความแตกต่างของบุคคล ควรเป็นความสัมพันธ์แบบสองทาง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการฝึกทักษะในการสื่อสาร การยอมรับความเห็นต่าง ๆ การเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างสัมพันธ์ต่อเนื่องสม่ำเสมอ
3. การสื่อสารข้อมูลข่าวสารสองทาง ทำให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลข่าวสารต้องเป็นข้อมูลจริง โปร่งใส มีการใช้การสื่อสารหลายรูปแบบ และมีการสื่อสารที่สม่ำเสมอ การเข้ามามีส่วนร่วมอาจเป็นความสนใจเป็นรายบุคคล การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว การเข้าร่วมในฐานะกรรมการ หรือเข้าร่วมให้คำปรึกษาช่วยเหลือด้านวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าร่วมเพื่อพิทักษ์สิทธิหรือการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมชาติลดจนการตรวจสอบในการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ทุกภาคส่วนของชุมชนและสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา สนับสนุน และพัฒนาการศึกษา

แนวคิดการบริหารการศึกษา และบริหารสถานศึกษา

เนื่องด้วยมนุษย์นั้นอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมึระบบการบริหารและการจัดการเพื่อจัดระเบียบของสังคมให้สามารถดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดและบังเกิดความก้าวหน้าในสังคมนั้น ๆ ระบบการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่นำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาจัด โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้คนจัดการเรียนรู้เจริญงอกงามเป็นคน โดยสมบูรณ์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งระบบการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ นักเรียนในระดับต่าง ๆ มีความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐานทั่วไปของสังคม ดังนั้นในการจัดการศึกษาควรคำนึงถึงการใช้งบประมาณที่เหมาะสม เพื่อให้ผลผลิตที่ได้คุ้มค่ากับการลงทุน หากระบบการบริหารจัดการไม่ดีพอ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของ

นักเรียนโดยตรง โดยมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

ความหมายของการบริหาร

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะของการทำงานสำเร็จ โดยใช้บุคคล มีกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม การใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

เบ็ญญา พุทธิสา (2549, หน้า 11) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยอาศัยการวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหาร คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

Simon (1996, p. 1) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นศิลปะในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จ (Administration is an of getting things done) ซึ่งจะเห็นว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะให้ผู้ปฏิบัติทำงานให้เกิดผลสำเร็จตรงกับจุดมุ่งหมายขององค์กรหรือตรงกับจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารเลือกแล้ว ตามแนวคิดของ Simon การบริหารเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการบริหารที่ดี คือ ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด

Carroll and Gillen (1987, p. 38) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับกลุ่มบุคคลอย่างมีศิลปะโดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดการองค์การ การสั่งการและการควบคุมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความหมายของการบริหารการศึกษา

Campbell (1972, p. 22) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษาเป็นการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้ได้คำว่า การศึกษาได้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

Good (1973, p. 14) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นการวินิจฉัยสั่งการการควบคุมและการจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงานหรือกิจการ โรงเรียน ทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียน โดยมุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน โปรแกรมการเรียนการสอน กิจกรรม หลักสูตร วิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และการแนะแนว

บุศรา เข็มทอง (2542, หน้า 19) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา คือการทำสิ่งต่าง ๆ

ให้เกิดขึ้น โดยการนำศิลปะของการเป็นผู้นำมาใช้ในการบริหาร โดยผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะให้ผู้ปฏิบัติทำงานให้เกิดผลสำเร็จตรงกับจุดมุ่งหมายขององค์กรและเน้นที่การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน

ปัญหา สิทธิพล (2545, หน้า 11) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้มีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรม คุณธรรม มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบ โรงเรียน โดยให้ผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณภาพ

หวน พันธุ์พันธ์ (2548, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาหมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล หรืออาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน หรืออธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆและครูอาจารย์ในสถานการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือการพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาคูคลองมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถานศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา”

เบ็ญญา พุทธิศา (2549, หน้า 12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษาคือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายฝ่ายดำเนินการเพื่อให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนด พัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ภายใต้ค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการ โดยรัฐ โดยให้นักเรียนได้รับผลประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานทุกประเภทในสถานศึกษาโดยผู้บริหาร ซึ่งเป็นการใช้ศิลปะเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยกระบวนการทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีของทั้งผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รัก (2551, หน้า 2) ได้กล่าวว่า การบริหาร โรงเรียน หมายถึง การอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอนซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ควรคำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครู ในด้านอุปกรณ์เครื่องมือและบรรยากาศในการเรียนการสอน

รัชชชัย เปรมปรีย์ (2542, หน้า 88) ได้กล่าวว่า การบริหาร โรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิด

การพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยมพฤติกรรมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประเทศชาติ

วรุณยุพา วิโนทพรรษ์ (2546, หน้า 10) กล่าวว่าการบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารร่วมกับผู้เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารคือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาในหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management: SBM)

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 153-157) กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ระบบบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ โดยสถานศึกษาต้องจัดทำสาระของเน้นความหลักสูตรที่สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน และผู้เรียน เน้นความหลากหลาย และมุ่งพัฒนาให้ ความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบกับจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และมาตรา 26 นอกจากนี้สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและจัดเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือและแสวงหาความรู้ตามศักยภาพตามความเหมาะสม

ความเป็นมา

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นแนวคิดในการบริหารโรงเรียนที่ริเริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกระแสการบริหารแนวใหม่ในทางธุรกิจที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผลักดันให้มีการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากที่สุด ในทางการศึกษาได้มีกระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับในประเทศไทย ถือว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของมีความมุ่งมั่น ผูกพัน และความรับผิดชอบต่อในอำนาจหน้าที่การจัดการศึกษา

ของสถานศึกษา ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ซึ่งจะต้องมีการปฏิรูประบบการบริหาร และการจัดการ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ

เมื่อประเทศไทยมีนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายการปฏิรูป การศึกษาเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ และการใช้ประชาชนและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งให้ การจัดการศึกษามีคุณภาพ สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด แนวทางดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ ไปยังสถานศึกษา หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหาร ตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

แนวความคิดพื้นฐาน

แนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นได้รับอิทธิพลมาจากกระแส การเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จจาก หลักการ วิธีการ และกลยุทธ์ ในการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไรและ สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องยิ่งขึ้น ความสำเร็จดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับกระบวนการและวิธีการที่เคยเน้นแต่เรื่อง การเรียนการสอน ปรับไปสู่การบริหาร โดยการกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนที่เป็นหน่วยปฏิบัติและ ให้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

หลักการ

หลักการสำคัญในการบริหารแบบ (School-Based Management) โดยทั่วไป ได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or collaboration or involvement) เปิดโอกาสให้ ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครองตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิด ความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return power to people) ในอดีตการจัด การศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมา มีการร่วมการจัด

การศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญต่าง ๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ

จากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รูปแบบในการดำเนินการของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหลายรูปแบบดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหาร โรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community control SBM) นั้นจะเป็นแบบที่เพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด เช่น คณะกรรมการสภการบริหารโรงเรียน (Board of trustees) ในประเทศนิวซีแลนด์ ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง 5 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนนักเรียน 1 คน (เฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และใน Chicago สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการประกอบด้วย ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง 6 คน ตัวแทนชุมชน 2 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ประธานคณะกรรมการมาจากกลุ่มผู้แทนชุมชนหรือผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนก็คือ การทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative control SBM) นั้น คณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นจะมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการจะประกอบด้วย ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักเรียน (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) คณะกรรมการมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหาร แต่อำนาจการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายจะยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน เช่น Edmonton ประเทศ Canada และรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์และโรงเรียนส่วนใหญ่ในประเทศไทย

3. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional control SBM) นั้น เชื่อว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด และเป็นผู้ปฏิบัติการสอนโดยตรง จึงย่อมจะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ไว้ดีกว่าตัวแทนคณะครูจึงมีส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้แทนครูจากสหภาพครู 1 คน ผู้แทนครูเลือกโดยกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และในที่สุด เช่น คณะกรรมการสภาบริหารโรงเรียน (ให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน ชุมชนไว้ 2 คน ผู้แทนครูซึ่งกลุ่มครูเลือกกันเอง 2 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 1-2 คน และสมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน บทบาทของคณะกรรมการนี้จะเป็นทั้งกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการบริหารไปด้วยในตัว เช่น โรงเรียนในเขต Columbus รัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional/ Community control SBM) ถือว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีบทบาทและความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สัดส่วนของผู้แทนครู ผู้ปกครอง/ ชุมชน จะมีเท่า ๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียน เช่น เมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกาและประเทศ Spain คณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

5. รูปแบบโรงเรียนในกำกับของรัฐ จะมีลักษณะเป็นโรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐและมีฐานะเป็นหรือเสมือนเป็นองค์กรนิติบุคคล โรงเรียนดำเนินการของตนเองได้แบบอิสระ (Deregulation) จากกฎระเบียบที่ใช้บังคับกับโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนสามารถออกกฎระเบียบของตนเองได้ โดยเฉพาะมีความเป็นอิสระในเรื่องการจัดการด้านวิชาการ การเงินและบุคคล แต่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานตามพันธะสัญญา (Charter) หรือตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติให้เป็นโรงเรียนในกำกับดูแลของรัฐ ไม่เป็นส่วนราชการหรือเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่จะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ อาจเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่หรือเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือเป็นโรงเรียนของเอกชนที่มีอยู่เดิม แล้วปรับให้เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่เป็นรัฐวิสาหกิจ แต่จะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ อาจเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่หรือเป็นโรงเรียนหรือเป็นโรงเรียนของเอกชนที่มีอยู่เดิมแล้วปรับให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐก็ได้ ผู้ที่เสนอขอจัดอาจเป็นบุคคล

กลุ่มบุคคล องค์กรของรัฐ หรือเอกชน เช่น ครู ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบล มูลนิธิ สมาคม บริษัท ก็ได้ จัดระบบภายใน โรงเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ แต่ต้องรับผิดชอบต่อผลงานตามเงื่อนไข ข้อตกลง คณะกรรมการ โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติ จัดสรรงบประมาณ ควบคุมและกำกับการบริหารงาน การจ้างและเลิกจ้างผู้บริหาร โรงเรียน ส่วนผู้บริหาร โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหาร โรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ โรงเรียน ดูแลการจ้างและเลิกจ้าง การบังคับบัญชาครูและบุคลากรอื่น ๆ ใน โรงเรียน

6. รูปแบบที่เป็นการบริหารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ตอบสนองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเอง ได้ทุกระดับและทุกประเทศ ในการจัดการศึกษาจะกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาโดยตรง (ไม่ต้องผ่านเขตพื้นที่การศึกษา) ในระดับกระทรวงจะมีหน้าที่และบทบาท สำคัญอยู่ที่การกำหนดนโยบายระดับชาติ กำหนดมาตรฐาน และสนับสนุนงบประมาณส่วนกลาง แต่งบประมาณส่วนใหญ่สำหรับการดำเนินงานทางการศึกษานั้น จะได้จากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เอง การกำหนดคณะกรรมการ โรงเรียนก็จะเป็นอำนาจโดยตรงขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ แต่โดยทั่วไปแล้ว ควรจะประกอบด้วย ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งมาจากตัวแทนผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นกรรมการ และเลขานุการคณะกรรมการ โรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกผู้บริหาร มีอำนาจในการจ้าง หรือเลิกจ้างผู้บริหาร โรงเรียน ส่วนผู้บริหาร โรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหาร โรงเรียน การจ้างและการเลิกจ้าง การบังคับบัญชาครูและบุคลากรใน โรงเรียน

7. รูปแบบการประกอบการของเอกชน เนื่องจากหลายฝ่ายเห็นว่าเอกชนจะมีความสามารถ ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในประเทศที่เน้นรูปแบบเศรษฐกิจเสรีนั้น การส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ไม่ใช่เรื่องของการแบ่งเบาภาระของรัฐ แต่เป็นหลักการสำคัญของระบบการดำเนินงานแบบเสรีที่มีการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่มี ประสิทธิภาพสูง เป็นการศึกษาทางเลือกที่ผู้ประสงค์จะใช้บริการจะได้รับการประกันคุณภาพ ดังนั้น ผู้เรียนที่จบการศึกษาจาก โรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง จะมีความรู้ ความสามารถ และเป็น ที่ต้องการของสังคม

จะเห็นได้ว่า รูปแบบในการดำเนินงานของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีหลายรูปแบบ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพิจารณาเลือก และตัดสินใจว่าจะใช้รูปแบบใดที่เหมาะสมกับ สภาพของโรงเรียน อย่างไรก็ตามในการดำเนินการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ว่าจะ รูปแบบใดก็ตาม ยังมีเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ซึ่งโรงเรียนควรได้พิจารณา ดังนี้

เงื่อนไขของความสำเร็จ

1. มีการกำหนดหน้าที่ ขอบข่าย บทบาท และคู่มือแนวทางการดำเนินงานและร่วมกันพัฒนาการศึกษา มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยปฏิบัติ
2. พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ปรับบทบาทและกระบวนการทำงานแบบกระจายอำนาจของทุกฝ่าย
3. กระจายอำนาจให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยใช้การสร้างรากฐานทางประชาธิปไตยร่วมกันตัดสินใจ
4. สร้างระบบฐานข้อมูลในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ปัจจัยที่เอื้อต่อการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้

1. กระจายอำนาจไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างแท้จริง
2. ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
4. บุคลากรในสำนักงานเขตการศึกษาและในโรงเรียนต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
5. ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถและมีภาวะผู้นำ
6. ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน รู้บทบาทหน้าที่ของตน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการบริหารที่กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียน โดยตรง ด้วยระบบการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) หรือการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการ คือ มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางหรือเขตการศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ และการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารทั้งด้านหลักสูตร งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปด้วยระบบการมีส่วนร่วมแบบเป็นคู่ร่วมงาน (Partner) ผู้มีส่วนได้เสีย (Stake-Holder) หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) หัวใจสำคัญ คือ เป็นการบริหาร โดยคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันบริหาร โรงเรียนให้สอดคล้องและตอบสนองเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนมากที่สุด

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้

1. งานบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งงานวิชาการที่ครูจะต้องปฏิบัติจะประกอบด้วยภารกิจหลัก ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. งานบริหารงบประมาณ

การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ โรงเรียนนิติบุคคล นอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่ถูกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. งานบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การหาทางใช้คนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานได้ผลดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุข มีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีซึ่งมีภารกิจหลัก ดังนี้

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. งานบริหารทั่วไป

งานด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียน ในการสนับสนุน ส่งเสริม

การปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานงานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงาน การศึกษา ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการ นักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และสถาบันสังคมอื่นที่จัด การศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุม ในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งคุณครูควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติในการปฏิบัติราชการ ดังนี้

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้เป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งทุกโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด ต้องจัดทำแผนผังการบริหารงาน 4 ฝ่าย และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานตามภารกิจตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยละเอียดและรอบคอบตามหลักการที่เป็นสาระสำคัญของกฎกระทรวง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

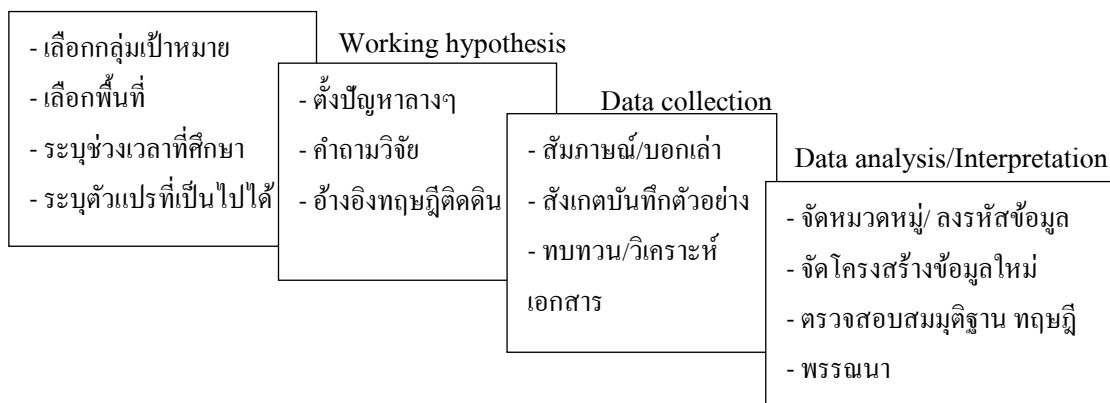
การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เป็นวิธีวิจัยที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ทั้งเชิงหลักการ การออกแบบ และระเบียบวิธี

หลักการพื้นฐาน 5 ประการของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Wiersma, 2000, pp. 198-199)

1. เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ในภาพรวม ไม่แยกบางส่วนหรือบางองค์ประกอบมาทำการศึกษา
2. นักวิจัยต้องเข้าไปอยู่ในสนาม และสังเกตสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่มีการจัดกระทำใหม่เพื่อศึกษา
3. การรับรู้ “ความหมาย” ของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเป็นไปอย่างแท้จริงที่สุดคือ “การวัด” ที่ต้องการในการวิจัย
4. ข้อตกลงเบื้องต้นใด ๆ สามารถล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงได้โดยข้อตกลงใหม่หรือข้อสรุปที่ค้นพบใหม่
5. ปรากฏการณ์ ก็คือรูปแบบโครงสร้างหลวม ๆ ที่มีความยืดหยุ่นในการทำนาย ไม่เฉพาะตายตัว

Working design

ภาพที่ 5 องค์ประกอบของการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Wiersma, 2000, p. 205)

คุณลักษณะ 20 ประการของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Marshall, 1995)

1. ประเด็นที่ศึกษาต้องเหมาะกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ขจัดความลำเอียงทั้งตัวนักวิจัยและเชิงทฤษฎี
3. ป้องกันการตัดสินคุณค่าข้อมูลขณะรวบรวม/วิเคราะห์
4. มีข้อมูลแสดงความสัมพันธ์ของข้อค้นพบกับความจริง
5. กำหนดคำถามวิจัยไว้แล้วหาคำตอบ/ตั้งคำถามต่อ ๆ ไป
6. เชื่อมโยงการศึกษาครั้งนี้กับครั้งก่อน ๆ อย่างชัดเจน
7. เสนอรายงานวิจัยที่สะดวกในการเข้าถึงสิ่งที่วิจัย
8. ข้อมูลที่น่าเสนอมีความครอบคลุมและตรวจสอบอย่างดี
9. ผลวิจัยมีข้อจำกัดในการอ้างอิง แต่สามารถถ่ายทอดได้
10. วิธีการทำงานภาคสนาม และการบันทึกมีความชัดเจน
11. มีการสังเกตอย่างครอบคลุมครบวงจรกิจกรรมที่ศึกษา
12. ข้อมูลที่รวบรวมมา สามารถวิเคราะห์ซ้ำ/ตรวจสอบได้
13. มีการใช้วิธีตรวจสอบคุณภาพข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
14. มีการบันทึกภาคสนามเป็นลายลักษณ์อักษร
15. ความจริงถูกสังเกตุออกมาจากมุมมองที่ข้ามวัฒนธรรม
16. นักวิจัยต้องมีความละเอียดอ่อน และมีจรรยาบรรณ
17. ในบางครั้งผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยอาจได้รับประโยชน์เชิงการเสริมสร้างพลังร่วม
18. กลยุทธ์รวบรวมข้อมูลต้องมีประสิทธิภาพและเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
19. ต้องพยายามสร้าง “ภาพใหญ่” ให้เห็นภาพตลอดแนวทั้งระบบ

20. ต้องพยายามทำความเข้าใจความเป็นมาของบริบทองค์กร/ สถาบันว่าเป็นอย่างไร และมีบทบาทอย่างไร

เทคนิคการรวบรวมข้อมูล

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพนั้นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะทำให้ผลการวิจัยออกมาเป็นที่ยอมรับก็คือการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีวิธีหลักอยู่ 3 วิธีคือการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตและการสัมภาษณ์ (โสภณา เหลืองวิลาวณิชย์, 2550, หน้า 12-13)

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร(Documents)

เป็นการรวบรวมขั้นแรกเมื่อเริ่มทำการวิจัย โดยนักวิจัยจะต้องศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดเพื่อนำมาประกอบการวิจัย การศึกษาเอกสารจะช่วยในการกำหนดประเด็นและตัวแปรที่จะศึกษากำหนดแนวคิดนำรวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถ้าไม่ทำการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยอาจจะขาดความสมบูรณ์สำหรับการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเอกสารที่เป็นความลับมีเจ้าของลิขสิทธิ์หรือรายงานเพื่อฟ้องร้องต่าง ๆ นั้นจะเข้าถึงหรือรวบรวมได้ยากนักวิจัยจึงต้องมีความอดทนที่จะค้นหาและพยายามตรวจสอบให้ได้ความจริงแม้ว่าจะต้องใช้เวลาเอกสารบางอย่างเราต้องขออนุญาตมีฉะนั้นนี้อาจถูกฟ้องร้องได้ เอกสารที่รวบรวมมาก่อนนำมาใช้ต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนว่าใครเป็นผู้บันทึกและบันทึกด้วยวัตถุประสงค์ใด ข้อมูลนั้นคาดเคลื่อนไปจากความจริงหรือไม่ เป็นต้นฉบับเดิมหรือนำมาเขียนใหม่ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่นักวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดและจะต้องระมัดระวังถ้าจะนำมาอ้างอิงเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเอกสาร หลังจากได้ศึกษาแนวคิดต่าง ๆ จากเอกสารและมีโครงร่างการวิจัยที่ครบถ้วนแล้ว จึงจะออกเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้นจะมี 2 วิธีหลัก คือ การสังเกตและการสัมภาษณ์ซึ่งจะกล่าวต่อไปก่อนที่จะออกภาคสนามนักวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องศึกษาวิธีการสร้างความสัมพันธ์และมีการเตรียมตัวก่อนออกเก็บข้อมูลภาคสนามการสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) การเก็บข้อมูลภาคสนามจะต้องเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์และไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยอารมณ์ผูกพันมากเกินไป เพราะจะทำให้สูญเสียความเป็นกลางซึ่งจะทำให้การแปลข้อมูลเกิดอคติ (Bias) ข้อมูลเชื่อถือไม่ได้ ถ้าเข้าไปโดยไม่มีอารมณ์ผูกพันเราก็อาจจะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่เราจะไปศึกษาวิจัยกับตัวผู้วิจัยเองการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกวิจัยเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้เกิดความไว้วางใจ เช่น การเข้าไปในหมู่บ้านครั้งแรกไม่ควรไปจดบันทึกหรือถือกล้องถ่ายรูปเข้าไป เพราะชาวบ้านเขาไม่รู้ว่าเราเป็นใครเขาจะสงสัย แล้วก็ปิดบังต้องระวังเรื่องวัฒนธรรมของท้องถิ่น วัฒนธรรมของหมู่บ้าน อย่าเอาวัฒนธรรมของคนเมืองเข้าไปตัดสินการกระทำของชาวบ้าน หน้าที่ต่าง ๆ ของเราจะต้องระมัดระวัง พยายามพูดเรื่องของเขาก่อนคุยสารทุกข์สุขดิบการทำมาหากินของเขา แล้วค่อยลงมามาหาเรื่องที่เราต้องการสำหรับนักวิจัยใหม่ ๆ นั้น ควรจะระมัดระวังกิริยาท่าทางมาก

เพราะชาวบ้านจะคอยดูเขามักจะเข้ามาถามว่ามาทำไม เราจะ โทกทักก็ไม่ได้บอกความจริงทั้งหมดก็ไม่ได้ ต้องตอบแบบการกลางแต่ปัจจุบันในตัวนี้ง่ายขึ้นเพราะการทำวิจัยแพร่หลายไปในหมู่บ้านต่าง ๆ มาก ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นก่อนการเก็บข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำเพราะมันเกี่ยวโยงไปถึงความลึกซึ้ง และความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

การเตรียมตัวก่อนออกจากข้อมูลภาคสนาม

นักวิจัยควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนออกเก็บข้อมูลภาคสนามขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการเตรียมตัวก่อนออกเก็บข้อมูลภาคสนามในการทำวิจัยเชิงคุณภาพก็คือ

- การเตรียมเครื่องใช้ส่วนตัวให้ดูความจำเป็นและความต้องการของตนในเรื่องเสื้อผ้า เครื่องใช้ อาหาร ยารักษาโรค ว่าจะต้องใช้อย่างไรถ้ามีปัญหาจะแก้อย่างไรเตรียมการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- การเตรียมใจว่าจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพพื้นที่ที่จะศึกษาอย่างไร เตรียมที่จะต้องรับสถานการณ์ต่างหากที่จะเกิดขึ้น

- หากความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ที่จะเข้าไปศึกษา ทั้งในด้านที่พัก อาหาร สาธารณูปโภค ก่อนเข้าไปอยู่ในพื้นที่ควรได้ไปสำรวจดูพื้นที่สักครั้ง เพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง เพื่อจะได้เตรียมตัวว่าจะต้องใช้อุปกรณ์อะไรพิเศษไปจากธรรมดาหรือไม่ ในการเข้าไปอยู่ต้องใช้เทียนไขหรือตะเกียงอย่างไร อาหารในท้องถิ่นเป็นอย่างไร เราสามารถรับประทานได้หรือไม่ มีสถานีนอนมัยหรือสถานีดำรงที่จะติดต่อยู่ตรงไหน เมื่อถึงคราวจำเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับภายนอกเป็นอย่างไร เวลาเข้าออกพื้นที่เป็นอย่างไร อนึ่งในการเลือกพื้นที่ที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลต้องไม่เป็นหมู่บ้านที่ใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้มองไม่เห็นภาพทั้งระบบและสิ่งที่ไม่ควรจะละเลยสำหรับนักวิจัยที่เป็นผู้หญิงจะต้องไปอยู่คนเดียวก็คือความปลอดภัย

- การเตรียมความรู้ในเรื่องงานวิจัย ต้องเตรียมทั้งความรู้ด้านเทคนิค เช่น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ความรู้ด้านเนื้อหาที่เราจะไปวิจัย เช่น ถ้าจะไปทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาประชาบาล นักวิจัยต้องเข้าใจว่าระบบการศึกษาประชาบาลเป็นอย่างไร มีปัญหาตรงไหน หลักสูตรเป็นมาอย่างไร และความรู้เกี่ยวกับชนบทหรือชุมชนหรือองค์กรที่เราจะเข้าไปศึกษา ว่าเขามีวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีอะไร มีอะไรบ้างที่เราจะต้องไม่ไปทำผิดพลาด เพราะจะทำให้เกิดผลไม่ดีตามมา ซึ่งถ้าเตรียมสามสิ่งนี้ได้ก็จะทำให้นักวิจัยมีความมั่นใจว่าจะไปพูดคุยอย่างไร จะไปสัมภาษณ์หรือสังเกตอะไร จะสัมภาษณ์เจาะลึกในส่วนไหน ซึ่งข้อมูลพวกนี้จะต้องมีการเตรียมไว้อย่างครบถ้วนและต้องให้แน่ใจว่าความรู้เหล่านั้นนักวิจัยทั้งหมด รวมทั้งหัวหน้าโครงการผู้ประสาน โครงการเข้าใจตรงกัน

- เตรียมด้านการประสานงาน ต้องเตรียมว่าจะประสานงานที่ใดกับใคร หมู่บ้านที่จะเข้าไปอยู่ติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ อย่างไร จะประสานงานเรื่องที่พักกับใคร การเลือกที่พักต้องเลือกที่พักที่เป็น

กลางเพราะหมู่บ้านนั้นมีการขัดแย้งกันระหว่างคน 2 กลุ่มหรือไม่ การเข้าไปพักตามบ้านต่าง ๆ อาจจะได้ข้อมูลในส่วนที่ไม่สามารถเห็นได้ในเวลาปกติและก็เป็น การสร้าง Rapport ได้เร็วขึ้นด้วยที่พักที่เป็นกลางซึ่งคิดว่าชาวบ้านเข้าใจได้ เช่น บ้านพักครู บ้านผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัย วัด แต่ถ้าที่พักที่เข้าไปอาศัยไม่ได้เป็นกลางจริงต้องรีบย้ายหาที่พักใหม่

การสังเกต (Observation)

คือการเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างใส่ใจและมีระเบียบวิธี เพื่อวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่น (สุภางค์ จันทวานิช, 2549, หน้า 45)

ประเภทของการสังเกต

การสังเกตที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 แบบคือ

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) คือการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษา มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้ถูกศึกษายอมรับว่าผู้สังเกตมีสถานภาพพบปะพบ เช่นเดียวกับตน ผู้สังเกตจะต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มคนที่ศึกษา โดยอาจเข้าไปฝังตัวอยู่ในเหตุการณ์เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจนคนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มีนักวิจัยมาอาศัยอยู่

ข้อดีของวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

- ทำให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับและสนิทสนมกับกลุ่มที่จะศึกษา โดยที่ผู้สังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตหรือเฝ้าดูจึงมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

- ทำให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุดทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

- สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ซ้ำ ๆ

ข้อจำกัดของวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

- มักใช้ได้กับการศึกษากลุ่มเล็ก ๆ

- นักวิจัยต้องระวังมิให้ตนเองเข้าไปมีความรู้สึกร่วมและผูกพันทางอารมณ์จนขาดความเที่ยงตรง อาจเป็นเหตุให้มีอคติหรือเข้าข้างกลุ่มที่กำลังศึกษา ข้อมูลที่ได้ก็จะขาดความเที่ยงตรง

- การจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ลำบากขณะอยู่ร่วมกับกิจกรรมกลุ่ม

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) คือการสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วงนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่

ข้อดีของวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

- มักใช้ในการเริ่มต้นเก็บข้อมูลทำได้ง่าย

- ไม่ต้องเสียเวลาให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มศึกษา เพราะมีบทบาทเป็นคนนอกทำให้มีโอกาสเกิดอารมณ์ร่วมน้อย

- เก็บข้อมูลในระยะเวลาสั้นและสั้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 - ข้อจำกัดของวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
 - ถ้าผู้สังเกตรู้ว่าถูกสังเกตอาจทำให้ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติออกมา
 - ข้อมูลที่ได้ไม่ละเอียดหรือสมบูรณ์เท่าวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- กล่าวโดยสรุปทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนั้นต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมและเหตุการณ์ เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์และความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในภาพรวมการสังเกตมีข้อดีและข้อจำกัดดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปข้อดีของวิธีการสังเกต

1. เหมาะกับการศึกษาพฤติกรรมที่ค่อนข้างลึกซึ้งและไม่สามารถแสดงออกมาได้ด้วยคำพูด
2. ช่วยเก็บข้อมูลที่ถูกสังเกตไม่สนใจหรือเห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่เคยชิน
3. เป็นการช่วยเก็บข้อมูลที่ถูกสังเกตไม่เต็มใจบอกเพราะไม่มีเวลาหรือกลัวมีภัยแก่ตัวหรืออาจทำให้เสื่อมเสียต่อตนเอง
4. ช่วยในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้มาจากการบอกเล่าหรือเป็นข้อมูลที่เสริมความเข้าใจให้ชัดเจนถูกต้องมากยิ่งขึ้น
5. เป็นการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ ได้ทันทีแทนที่จะต้องคอยให้คนอื่นบอกเล่า
6. เป็นการเก็บข้อมูลได้กับบุคคลทุกระดับหรือบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ได้หรือคนพิการ
7. เป็นวิธีการที่เก็บข้อมูลได้อย่างละเอียดสามารถนำเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องอื่น ๆ มาอธิบายเหตุการณ์ที่ตนเองต้องการอธิบายได้และสามารถอธิบายได้ลึกซึ้งมากกว่า
8. การสังเกตเป็นวิธีการที่มีลักษณะต่อเนื่องจึงพอที่จะกล่าวไว้ว่า อะไรมาก่อนมาหลังสามารถศึกษาแนวโน้มได้

สรุปข้อจำกัดของวิธีการสังเกต

1. การมีอารมณ์ร่วมมีอคติหรือเข้าทางกลุ่มที่ศึกษาจะส่งผลต่อความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้
2. ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่ต้องการได้หากเหตุการณ์นั้นไม่เกิดขึ้นในเวลาที่ต้องการเก็บข้อมูล จึงนับว่ายังถูกจำกัดเนื่องจากระยะเวลาของเหตุการณ์
3. ไม่สามารถเก็บข้อมูลบางอย่างที่ผู้ถูกศึกษาไม่อนุญาตให้เข้าไปสังเกตได้
4. ความคลาดเคลื่อนของเหตุการณ์ที่ผู้สังเกตคาดว่าจะเกิดขึ้นแต่ก็ไม่เกิดขึ้น
5. ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนทุกแง่มุมของเหตุการณ์เพราะผู้สังเกตไม่สามารถกระทำพร้อมกันได้ในเวลาเดียวกัน
6. กรณีที่ผู้ถูกสังเกตรู้ว่าถูกสังเกตอาจทำให้ไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่เป็นจริงหรือ

เป็นธรรมชาติออกมา

7. ใช้เวลานานและต้องลงทุนมาก

8. ผลของการสังเกตมักมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่ค่อนข้างละเอียดลึกซึ้งยากแก่การประเมินเป็นตัวเลขและแปลความหมาย

สิ่งที่ต้องสังเกต (สุภางค์ จันทวานิช, 2549, หน้า 50-55)

ก่อนที่จะทำการสังเกตผู้วิจัยควรกำหนดกรอบที่ใช้ในการสังเกตดังนี้

1. การกระทำของแต่ละบุคคล (Acts) คือ วิธีการสังเกตวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกศึกษา เช่น ลักษณะเสื้อผ้าที่ใส่อาหารที่รับประทานสถานที่อยู่อาศัย

2. แบบแผนการกระทำ (Activities) คือ การสังเกตการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีลักษณะต่อเนื่องจนเป็นแบบแผน เช่น การปรุงอาหารการเพาะปลูก การจัดงานประจำปี การรักษาพยาบาลการสังเกตแบบแผนการกระทำเหล่านี้จะชี้ให้เห็นถึงสถานภาพบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในสังคมได้

3. ความหมาย (Meanings) คือ การสังเกตการให้ความหมายของผู้ถูกศึกษาที่มีต่อการกระทำ (Acts) และแบบแผนการกระทำ (Activities) ข้างต้นการสังเกตในส่วนนี้จะทำให้เข้าใจว่าผู้ถูกศึกษามีความเชื่อ โลกทัศน์ ทศนคติ เกี่ยวกับสภาพสังคมของตนเองอย่างไร

4. ความสัมพันธ์ (Relationship) คือ การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะช่วยให้เข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี

5. การมีส่วนร่วม (Participation) คือ การสังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้ถูกศึกษา การสังเกตในประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องการศึกษาอีกทางหนึ่ง

6. องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม (Setting) คือ การสังเกตองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่ใช้เป็นพื้นที่ศึกษา เป็นการสังเกตสถานที่ในความหมายทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ฯลฯ

บทบาทของผู้สังเกต

โดยทั่วไปเราแบ่งบทบาทของผู้สังเกตออกเป็น 4 แบบคือ

1. ผู้เข้าร่วมโดยสมบูรณ์ Complete participant

2. ผู้เข้าร่วมในฐานะนักสังเกต Participant as observer การสังเกตในบทบาทนี้ผู้สังเกตจะรู้ว่าตนถูกสังเกต

3. นักสังเกตในฐานะผู้เข้าร่วม Observer as participant ผู้สังเกตแสดงบทบาทของผู้สังเกตแบบเป็นทางการในระยะเวลาสั้น ๆ และผิวเผิน

4. นักสังเกตโดยสมบูรณ์ Complete observer ผู้สังเกตในบทบาทนี้จะไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ถูกสังเกตเลยผู้ถูกสังเกตจะ 모르ตัวว่าถูกสังเกตอยู่

ความถูกต้องของการสังเกต Validity

เราสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการสังเกตได้จาก

1. วิธีที่ใช้ในการสังเกต พิจารณาว่าวิธีการสังเกตที่ใช้อยู่นั้นจะได้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนมากน้อยเพียงใด

2. ความสอดคล้องชัดเจนและครบถ้วนของข้อมูลและลักษณะข้อมูลที่กำหนดไว้ให้สังเกตกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ทักษะและความสามารถของผู้สังเกต

หลักการสังเกต

ในการสังเกต ผู้สังเกตต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าข้อมูลที่ได้มานั้นจะมีคุณภาพ หรือถูกต้องแม่นยำมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้สังเกตเป็นหลัก ดังนั้นในการสังเกตจึงมีข้อควรคำนึงดังนี้

1. ผู้รวบรวมข้อมูลต้องมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าต้องการข้อมูลอะไรบ้าง กลุ่มเป้าหมายจะต้องสังเกตคือใครบ้าง แล้วกำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมที่จะสังเกตออกเป็นหน่วยย่อย ๆ และให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด

2. ควรมีการเตรียมการสังเกตโดยวางระบบการสังเกตไว้ล่วงหน้า หากมีผู้สังเกตหลายคน ควรมีการฝึกซ้อมก่อนการสังเกตจริง เพื่อให้การสังเกตมีมาตรฐานเดียวกันและข้อมูลที่ ได้มีความเป็นปรนัยมากที่สุด

3. ขณะทำการสังเกต ผู้รวบรวมข้อมูลควรมีสมาธิจดจ่อกับสถานการณ์ ตั้งตัวตลอดเวลา และเก็บรายละเอียดให้ได้มากที่สุด

4. ในการการสังเกตต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะรบกวนผู้ถูกสังเกตให้น้อยที่สุด เช่น การถ่ายภาพ บันทึกเสียงสนทนาจะต้องระมัดระวังเพื่อให้ได้พฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด

5. การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสังเกต หากเป็นการสังเกตแบบรู้ตัวจะต้องขออนุญาตผู้ถูกสังเกตทุกครั้งก่อนใช้

6. การบันทึกการสังเกตต้องทำอย่างความรอบคอบให้ข้อมูลตรงตามสภาพความเป็นจริง และควรบันทึกรายละเอียดให้เร็วที่สุด เพื่อป้องกันการลืม

แบบบันทึกการสังเกต

แบบบันทึกการสังเกตเป็นเครื่องมือวิจัยที่ต้องสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสังเกต และลักษณะข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) แบบมาตราประมาณค่า (Rating scales) และแบบบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal records)

แต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ

แบบตรวจสอบรายการ เป็นแบบบันทึกที่กำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตออกเป็นหน่วยย่อย ๆ และผู้สังเกตก็ตรวจสอบว่ามีพฤติกรรมเกิดขึ้นหรือไม่ ความถี่ของการเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด ผู้สังเกตเพียงแต่ตรวจสอบและทำเครื่องหมายลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรม ซึ่งแบบตรวจสอบรายการนี้เป็นแบบที่ใช้ง่าย สะดวก เหมาะสำหรับการสังเกตแบบมีระบบที่มีการวางแผนล่วงหน้าไว้

2. แบบมาตราประมาณค่า

แบบบันทึกการสังเกตที่เป็นแบบมาตราประมาณค่านั้นจะกำหนดระดับความเข้มของพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตออกเป็นช่วงคะแนน โดยผู้สังเกตจะเป็นผู้ตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีความเข้มอยู่ในระดับใด ตามการกำหนดน้ำหนักความเข้มของผู้สังเกต ซึ่งสามารถออกแบบเพื่อสังเกตข้อมูลรายบุคคลและรายกลุ่มดังตัวอย่าง

3. แบบบันทึกพฤติกรรม

แบบบันทึกพฤติกรรมเป็นแบบสังเกตที่ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับผู้สังเกต แต่ละคนจะออกแบบอย่างไร หากออกแบบบันทึกการสังเกตที่ได้ข้อมูลพฤติกรรมอย่างละเอียดเที่ยงตรง ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน ข้อดีของแบบบันทึกพฤติกรรมคือการได้ข้อมูลที่มีรายละเอียด ไม่จำกัดขอบเขตการบันทึกเช่นแบบอื่น แต่มีข้อเสียคือ ใช้เวลาในการบันทึกมาก และมีความเป็นปรนัยน้อย

การสร้างแบบบันทึกการสังเกตมีหลักการดังนี้

1. ศึกษาและกำหนดโครงสร้างพฤติกรรมที่จะสังเกต แยกองค์ประกอบให้เห็นรายละเอียดของพฤติกรรมทั้งหมดตามระดับความซับซ้อนของพฤติกรรม
2. กำหนดหน่วยสังเกต ซึ่งมักใช้หน่วยเวลา หรือหน่วยเหตุการณ์ หรือหน่วยบุคคลที่จะสังเกต
3. ออกแบบและจัดทำแบบบันทึกการสังเกตฉบับร่าง และควรนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้ทราบว่า มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงพัฒนาอย่างไร
4. ปรับปรุงแก้ไข จัดทำแบบบันทึกฉบับจริง

การสัมภาษณ์ (Interviews)

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการสนทนา ซักถามและโต้ตอบระหว่างผู้รวบรวมข้อมูลหรือผู้สัมภาษณ์ (Interviewer) กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ (Interviewee) วิธีนี้ผู้รวบรวมข้อมูลมีโอกาสสังเกตบุคลิกภาพ อากัปกริยา ตลอดจนพฤติกรรมทางกายและวาจา ขณะสัมภาษณ์ซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลที่ใช้ตีความหมายพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ประกอบคำสัมภาษณ์

ข้อดีของวิธีการสัมภาษณ์

1. สามารถสอบถามในประเด็นสำคัญจนได้รายละเอียดลึกซึ้งและครบถ้วนสมบูรณ์
2. ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ถูกสัมภาษณ์ขณะทำการสัมภาษณ์
3. ผู้รวบรวมข้อมูลสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนการสัมภาษณ์ทำให้ได้รับความไว้วางใจ

ความไว้วางใจ

4. เหมาะสำหรับผู้ที่ให้ข้อมูลที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกออกมาได้ด้วยการเขียน
5. เหมาะกับข้อมูลที่เป็นเรื่องลับหรือประเด็นอ่อนไหวที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่ต้องการพูดให้ฟัง
6. สามารถบันทึกเสียงไว้ได้เพื่อเปิดฟังซ้ำหากต้องการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตีความหมาย

ข้อจำกัดของวิธีการสัมภาษณ์

1. ใช้เวลานาน และเกิดความเอียงได้จากวิธีการถามและจากตัวผู้สัมภาษณ์
2. เป็นการยากในการเก็บประเด็นหรือจุดที่สำคัญจากข้อมูลย้อนกลับ
3. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมทำได้ยากหากผู้ให้ข้อมูลไม่เต็มใจ
4. ไม่เหมาะกับข้อมูลที่เป็นเรื่องลับหรือประเด็นอ่อนไหวที่ผู้ให้ข้อมูลอึดอัดหากต้องพูดออกมาต่อหน้าผู้สัมภาษณ์
5. ลักษณะทางกายภาพและตำแหน่งหน้าที่ของผู้สัมภาษณ์อาจมีผลต่อความลำเอียงในการให้สัมภาษณ์
6. การบันทึกเสียงอาจทำให้เกิดความกลัวที่จะมีผลกระทบจากสิ่งที่ไม่ให้สัมภาษณ์ได้ และไม่สามารถบันทึกบรรยากาศอื่น ๆ ไว้ได้ ต้องใช้วิธีการจดยละเอียดประกอบ

วิธีการสัมภาษณ์

- 1) การสัมภาษณ์แบบมี/ ไม่มีระบบ (Structured or unstructured interviews)

การสัมภาษณ์แบบมีระบบเป็นวิธีการที่ผู้รวบรวมข้อมูลได้กำหนดรูปแบบการสัมภาษณ์ รายการคำถาม เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ไว้เรียบร้อยแล้ว มักใช้กับกรณีมีผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคน แต่สัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกัน ขณะสัมภาษณ์ผู้รวบรวมข้อมูลจะดำเนินการตามระบบที่วางไว้ซึ่งทำให้บรรยากาศและวิธีการมีความคล้ายคลึงและมีมาตรฐานเดียวกันทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกันไม่เบี่ยงเบน อันเนื่องมาจากความแตกต่างในการสัมภาษณ์ แต่มีข้อจำกัดคืออาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ลึกซึ้งเพียงพอ ในบางประเด็น ตรงข้ามกับการสัมภาษณ์แบบไม่มีระบบที่ผู้รวบรวมข้อมูลอาจตั้งคำถามเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด ทั้งนี้ผู้รวบรวมข้อมูลอาจทำการสัมภาษณ์แบบลึก หรือตั้งคำถามตะล่อม

(Probe) ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังความสนใจไปที่เรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์แบบรวมจุดสนใจ (Focused interviews) ซึ่งจะทำได้ข้อมูลละเอียดลึกซึ้ง แต่ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนจะไม่ใช่ระบบเดียวกันทำให้ยุ่งยากในการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์มากกว่าการสัมภาษณ์แบบมีระบบ

2) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม/ รายบุคคล (Group/ individual interviews)

ลักษณะการสัมภาษณ์ที่แยกตามจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 2 แบบคือ แบบกลุ่มและแบบรายบุคคล กรณีมีผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคนและสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกันหรือต้องการข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของกลุ่ม ก็อาจใช้การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม วิธีนี้ช่วยประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ และได้ข้อมูลครบถ้วนรวมทั้งได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลไปพร้อมกัน ส่วนการสัมภาษณ์รายบุคคลนั้นก็ยังมีข้อดีคือ ผู้ถูกสัมภาษณ์จะให้ข้อมูลที่เป็นทัศนะหรือความรู้สึกได้อย่างอิสระมากกว่าการสัมภาษณ์แบบกลุ่มเพราะไม่มีการครอบงำจากกลุ่ม และเหมาะกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) มากกว่าแบบกลุ่ม แต่ก็มีข้อจำกัดตรงที่อาจได้ข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วนเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่รู้ทั้งหมด หรือจำเป็นต้องตรวจสอบซ้ำกับผู้ถูกสัมภาษณ์คนอื่น ทำให้เสียเวลาในการรวบรวมข้อมูลมาก

หลักการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ ผู้รวบรวมข้อมูลควรดำเนินการดังนี้

1. ผู้รวบรวมข้อมูลควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน เตรียมแนวคำถามแบบบันทึก ตลอดจนอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะต้องใช้ในการสัมภาษณ์ให้พร้อม หากต้องสัมภาษณ์ในเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนหรือมีคำถามจำนวนมาก ควรมีการทดลองสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์จริง เพื่อทดสอบความชัดเจนของคำถาม และเวลารวมที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีความเหนื่อยล้า ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่มีคุณภาพเพียงพอ
2. ควรมีการติดต่อก่อนนัดหมายผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้า กำหนดช่วงเวลาที่จะใช้สัมภาษณ์ สถานที่ และวิธีการสัมภาษณ์ และต้องให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกสะดวก เต็มใจไม่รู้สึกว่าถูกบังคับ
3. ขณะสัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศที่ดี ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และชี้แจงให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าผลการสัมภาษณ์ไปอย่างไร ให้คำรับรองว่าจะไม่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เสื่อมเสียหรือเดือดร้อน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เต็มใจให้ข้อเท็จจริงมากที่สุด
4. ในขณะที่สัมภาษณ์ควรตั้งคำถามทีละคำถาม ใช้เวลารอคำตอบไม่เร่งรีบ และไม่ใช้คำถามนำหรือชี้แนะ ต้องแน่ใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจคำถามทุกคำถามก่อนตอบ คำถามต้องตรงประเด็น ใช้ภาษาง่าย สื่อความหมายชัดเจนและเป็นคำถามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีข้อมูล เมื่อได้ฟังคำตอบไม่ควรแสดงอารมณ์ หรือปฏิกิริยาใด ๆ เช่น การแสดงความเห็นด้วยหรือขัดแย้งต่อคำตอบ เพราะอาจมีผล

ต่อการตอบคำถามต่อไป หากจำเป็นต้องตั้งคำถามเพื่อล้วงหาความจริง หรือถามลึกลงไป หรือเป็นเรื่องที่อาจมีผลกระทบควรชี้แจง และขออนุญาต รวมทั้งต้องกระทำด้วยความสุภาพไม่แสดงลักษณะอาการเร่งเร้าหรืออยากรู้ อยากเห็นจนผู้ถูกสัมภาษณ์มีความอึดอัดที่จะให้ข้อมูล

5. ผู้รวบรวมข้อมูลควรจดบันทึกการสัมภาษณ์ทันทีเพราะอาจลืมได้ พยายามจดบันทึกให้เร็ว และไม่แสดงความกังวลกับการจดบันทึกจนผู้ถูกสัมภาษณ์เสียจังหวะในการพูด หากจะใช้เครื่องบันทึกเสียงหรืออุปกรณ์อย่างอื่นช่วยจะต้องขออนุญาตและต้องให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ยินยอมก่อนจึงใช้ได้ ห้ามลักลอบบันทึกการสัมภาษณ์โดยเด็ดขาดเพราะเป็นการผิดจรรยาบรรณ และถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

รูปแบบคำถามในการสัมภาษณ์

รูปแบบของคำถามในการสัมภาษณ์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 3 แบบตามลักษณะคำถาม คือ คำถามแบบกำหนดคำตอบ (Fixed-alternative questions) คำถามแบบปลายเปิด (Open end questions) และคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Scale questions)

การสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์มีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมคำถามดังนี้

- คำถามเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับปัญหาวิจัยและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- คำถามเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์และลักษณะข้อมูลที่ต้องการ
- คำถามชัดเจนไม่กำกวม ไม่มีความหมายหลายนัย
- ไม่ใช่คำถามนำหรือคำถามชักจูงความคิดผู้ตอบ
- ถามในสิ่งที่ผู้ตอบรู้ หรือมีข้อมูล หรือมีหน้าที่รับผิดชอบ
- คำถามไม่ทำให้ผู้ตอบรู้สึกต่อต้าน โรงเรียนหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ไม่ควรตั้งคำถามที่จะได้คำตอบไม่ตรงตามความจริง
- ใช้คำถามหลักและคำถามขยายเพื่อให้ได้คำตอบที่กระจ่างและชัดเจนที่สุด

นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์อาจใช้คำถามตะล่อมเพื่อขยายความหมายหรือรายละเอียดของข้อมูล โดยขณะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามหลักก่อน เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามหลักแล้ว ก็ใช้คำถามตะล่อมเพื่อขยายรายละเอียดตามคำถามหลัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญชู ภาลินนท์ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา

รายค้านพบว่าปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากและในการพิจารณาขั้นตอนในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายค้านพบว่า ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สูงกว่าผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบขั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนการวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมกับด้านชุมชน มีค่าเท่ากับ .635 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างด้านชุมชนกับด้านโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมกับด้านโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .0589 และ .485 ตามลำดับ และพบว่าผลการศึกษานโยบายพยากรณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุมาศ เตชานันท์ (2550) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจินตฺรุจิรวงศ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด พบว่ามีความต้องการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายค้านอยู่ในระดับมาก

มะลิคามาศ เส็งี่ยมแก้ว (2551) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปทั้ง 4 ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ประกอบด้วยรูปแบบย่อย 4 รูปแบบคือ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารวิชาการ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานงบประมาณ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานบุคคล และรูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานทั่วไป

วิรุพท์ นาคำภา (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ จากน้อยไปหามากตามลำดับ และแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามข้อเสนอแนะของชุมชน ได้แก่ การให้ข้อมูลกับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างความโปร่งใสในการดำเนินการทางการเงิน การประชาสัมพันธ์งานต่าง ๆ ของโรงเรียน และการสร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

กิตติพร สุขประสงค์ (2557) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ระดับของปัญหาและแนวทางพัฒนาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางพัฒนาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Becera (1974, p. 6887-A) ได้ศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนพบว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้น ๆ ผู้บริหารและผู้แทนชุมชนต้องร่วมมือกัน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา ตามบทบาทและหน้าที่ที่โยบายที่ได้ตกลงกันไว้และผู้บริหารจะต้องเข้าใจ และต้องสนใจเกี่ยวกับความต่างของชุมชน

McCabe (1975, p. 4171-A) ได้ศึกษาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมหาวิทยาลัยในรัฐเวอร์จิเนีย ในปี ค.ศ. 1975 พบว่า สมาชิกของชุมชนและมหาวิทยาลัยต่างมีความเชื่อว่าการร่วมมือในด้านปฏิบัติและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งจำเป็น ในการพัฒนาชุมชน ถ้ามีความเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกันมากเท่าไร โอกาสแห่งความสำเร็จของกลุ่มที่มีส่วนร่วมก็มีมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

Schuler (1981 อ้างถึงใน วิรุฬห์ นาคำภา, 2552, หน้า 53) ได้วิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาของการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

Amenu-Tekaa (1992 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537, หน้า 185) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการศึกษาซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งการจัดการศึกษาก็จะประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งผู้บริหาร ครูอาจารย์ บุคลากรภายในโรงเรียน นักเรียน และชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยโรงเรียนจะต้องมีแนวทางในการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม มีความโปร่งใสและมี การประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับชุมชน และสถานศึกษาควรที่จะพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เพื่อที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการประสานการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของทุกภาคส่วน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง จากผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน และกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 58 บริษัท

2. กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูล) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม จำนวน 4 คน ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

มีเกณฑ์การคัดเลือก โดยเป็นผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน ดังนี้

- ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 4 คน
- ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนของบริษัทอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขต

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 4 คน

- ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 3 คน
- หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมี ส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เครื่องมือที่สำคัญที่สุด คือ ตัวผู้วิจัย ซึ่งจะต้องเตรียมตัวทั้งความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีการวิจัย เทคนิคการรวบรวมข้อมูล เทคนิค การสัมภาษณ์เชิงลึก การจดบันทึกภาคสนาม ทั้งนี้ผู้วิจัยจะต้องมีจรรยาบรรณของนักวิจัยพื้นฐาน ที่สำคัญด้วย โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัท อุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
2. เครื่องบันทึกเสียงระบบดิจิทัล ใช้บันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูล ให้ครบถ้วนสมบูรณ์
3. สมุดจดบันทึก ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลที่จำเป็นนอกเหนือจากการบันทึกด้วย เครื่องบันทึกเสียงระบบดิจิทัล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาแนวคิดการบริหารการศึกษาและ ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

2. รวบรวมรายละเอียด กำหนดประเด็นและขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา เพื่อวางกรอบโครงสร้างแบบสอบถามและจัดเป็นข้อรายการของแบบสัมภาษณ์
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย
 - 4.1 ผศ.ดร.ประยูร อิ่มสวัสดิ์ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 4.2 ดร.ชัยพนธ์ รั้งงาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 4.3 นายถาวร เขียนเสมอ ผู้อำนวยการ โรงเรียนระยองวิทยาคม
นิคมอุตสาหกรรม
5. หลังจากที่ได้ นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและความมุ่งหมายของการวิจัยแล้วผู้วิจัยจึงนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้มากที่สุด จึงใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งวิธีดังกล่าวมีความสำคัญและจำเป็น โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน ของบริษัทอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน
3. ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้วิจัยกำหนดสิ่งที่จะศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างแล้วนำข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปและข้อเสนอแนะ หมายถึง การสรุปสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนของบริษัทอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรนำไปปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสังเคราะห์และสรุปผล ซึ่งผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองอย่างละเอียดทุกขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคครั้งนี้ จึงเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจัดประเภทข้อมูล (Category) ตีความ (Interpretation) และสรุปความ (Summary) เพื่อหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการเขียนรายงานผลการวิจัย จึงเขียนสรุปเป็นภาพรวมทั้ง 14 คน ตั้งแต่ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จนถึงปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในรูปแบบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ ใช้สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัท อุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอตามประเด็น ข้อคำถาม ทั้งสองหัวข้อ โดยแบ่งออกเป็นความคิดเห็นจากมุมมองของสถานศึกษา และทางกลุ่ม บริษัทอุตสาหกรรม และแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม อุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยแบ่งเป็นปัญหา และแนวทางในการมีส่วนร่วมจากมุมมองของ สถานศึกษา และมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม	4	28.57
ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนของบริษัทอุตสาหกรรม	4	28.57
ผู้บริหารสถานศึกษา	3	21.43
หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน	3	21.43
รวม	14	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์ เป็น ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ผู้รับผิดชอบ

งานสัมพันธัมชนของบริษัทอุตสาหกรรมจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และ หัวหน้างานสัมพันธัมชนของโรงเรียนจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

1. ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นอย่างไร

1.1 มุมมองของสถานศึกษา

จากประเด็นคำถามเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นอย่างไรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธัมชน มีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ด้านการบริหารวิชาการ

สำหรับประเด็นแรกคือปัญหาด้านความรู้ทางวิชาการของนักเรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติหลักในการแข่งขันทางวิชาการยังคงเป็นที่ต้องการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมต่อการทดสอบต่างๆ และเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดติวเตอร์ หรือการกวดวิชา การอบรมหลักสูตรรายวิชาระยะสั้น ซึ่งยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนที่จะต้องใช้ในการสอบแข่งขันต่าง ๆ โดยรูปแบบที่ใช้ในปัจจุบันเป็นการรวมนักเรียนทั้งเขตพื้นที่การศึกษา มาเรียนรวมกันในห้องประชุมของ โรงแรม ส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก และมีปัจจัยแวดล้อมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนออกไปดังที่หัวหน้างานสัมพันธัมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “อยากให้จัดติวเป็นกลุ่มย่อยมากกว่า เพราะจัดติวที่ห้างสถานที่ไม่เหมาะสม เด็กไปก็ไม่ได้อะไร เพราะเด็กอยากไปเดินห้าง เพราะเคยพาไปสถานที่แคบ ไม่เอื้อต่อการอบรม”

นอกจากนั้น เมื่อมีการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายใน หรือภายนอก สถานศึกษานักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องเสียเวลาเรียนในห้องเรียนทำให้มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ถึงแม้ว่าการได้รับประสบการณ์นอกห้องเรียนจะถือเป็นการเรียนรู้ แต่ถ้ามีจำนวนมากเกินไปจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ในสาระวิชาหลักที่นักเรียนต้องได้เรียนรู้ ตามหลักสูตร สาเหตุเป็นเพราะมีหลายหน่วยงานที่ต้องการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ทั้งโรงงาน

โรงพยาบาล หน่วยงานรัฐ และเทศบาล สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดเรียนการสอนชดเชยกับนักเรียนกลุ่มนี้ ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “การเข้ามาทำกิจกรรมกับโรงเรียนเราต้องเสียเวลาเรียนในห้องเรียน แต่มารับประสบการณ์นอกห้องเรียนถือเป็นการเรียนรู้ แต่ถ้ามีมากเกินไปก็มีผลกระทบ อย่างน้อยเทอมหนึ่งสักครั้งหนึ่ง แต่ถ้ามาทุกหน่วยงานเราแย่ ท้องถิ่นก็จัดโรงงานก็จัด โรงพยาบาลก็ทำกับเด็กเรา เทศบาลก็ใช้นักเรียนของโรงเรียนเรา เพราะเยาวชนอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้นก็มีผลกระทบบ้างในส่วนนี้ต้องให้ตามงานกับเพื่อนและจัดสอนเสริม” อีกทั้งบางครั้งเนื้อหาที่จัดอบรมนั้นไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เสนอไปกับทางโรงงาน อยากได้ตัวเตอร์ แล้วเขาเอาอีกอย่างมาให้ ไม่อยากได้เรื่องสารพิษ สารเคมี ของแถมของรางวัล อยากได้ตัวเตอร์”

ประเด็นหนึ่งที่พบจากการสัมภาษณ์ คือในปัจจุบันอยู่ในช่วงของการเตรียมการรองรับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) แต่ทางสถานศึกษายังขาดการอบรมเกี่ยวกับอาชีพให้กับผู้เรียน หากมีการจัดแนะแนวจากผู้ที่ประกอบอาชีพนั้น โดยตรงก็จะเป็นแรงบันดาลใจที่ดีให้กับนักเรียน ได้มีแนวทางการประกอบอาชีพที่ชัดเจน และมีการวางแผนอนาคตอย่างมีระบบ ดังแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ว่า “โรงงานน่าจะเข้ามาช่วยเรื่องหาว่าตำแหน่งไหนที่มีสภาพจริงตามพื้นที่ให้เป็นจุดเรียนรู้และดูงานเกี่ยวกับอาชีพ อย่างนี้ก็จะดี”

สำหรับประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เข้ามาดำเนินการ บางครั้งไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน ไม่ต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งเมื่อกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมตามกฎเกณฑ์ความต้องการและวัตถุประสงค์เฉพาะของตนเองแล้ว เมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้นทางบริษัทได้ภาพโครงการเพื่อทำสรุปโครงการแล้วจึงถือว่าจบโครงการสำเร็จลุล่วง แต่งานที่ทางสถานศึกษาต้องรับผิดชอบยังไม่จบ ยังต้องทำกิจกรรมต่อเนื่อง ต้องมีการบำรุงรักษา ซึ่งยังขาดการดูแลในด้านนี้ ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ในขณะที่ทำการพัฒนาไปเรื่อยปรากฏว่า ทำไปโดยไม่มีการมาตรวจเช็คว่าองค์กรของเราสำเร็จไปกับเขาไหม โครงการเขามีเป้าหมาย โครงการเขาเสร็จ เขาสรุปโครงการเขาก็จบของเขาแต่กระบวนการของเรา มันสรุปเป็นรูปธรรมยาก ตัวที่ดูได้ชัดที่สุดคือผลสัมฤทธิ์” ดังนั้นการทำโครงการควรทำอย่างจริงจังและทั่วถึงโดยไม่หวังแต่ผลงานไปดำเนินการทางการตลาดเพียงอย่างเดียว ดังนั้นบริษัทจึงควรเข้ามาสำรวจความต้องการของสถานศึกษา สร้างความตระหนัก สร้างเป้าหมายและมาตรการร่วมกันเสียก่อน และดำเนินการให้ต่อเนื่อง มีการกำกับนิเทศ อย่างมีระบบและครบวงจรดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ควรจะทำโครงการแบบพุ่งเป้ามาเลย ทำให้เต็มพื้นที่นั่นเลย โดยไม่ต้องหวังทางการตลาด มันจะดีกว่าไหม”

1.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

สำหรับประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณ ซึ่งเป็นแนวทางที่พบได้โดยทั่วไปที่กลุ่มบริษัทส่วนใหญ่ใช้ในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา เนื่องจากง่ายและเสียเวลาน้อยที่สุดอีกทั้งยังตรงกับความต้องการของสถานศึกษา เนื่องจากงบประมาณอุดหนุนจากรัฐนั้นยังคงมีไม่เพียงพอ สถานศึกษายังคงต้องการความช่วยเหลือจากภาคเอกชนอีกมาก ทั้งในเรื่องทุนการศึกษา และสื่อการเรียนรู้ ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อโรงเรียนทำ SWOT แล้วพบปัญหา เช่น การอ่านเขียน บรรยากาศในการเรียน ปัญหาความยากจนของนักเรียน โรงเรียนส่งครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสำรวจปัญหาหรือเปอร์เซ็นต์ บางครั้งชาวบ้านในชุมชนยังขาดแคลน ลูกต้องหยุดเรียนไปต่อยืมยหาเงินมาโรงเรียน”

1.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

สำหรับประเด็นปัญหาเกี่ยวกับด้านการบริหารงานบุคคลนั้น เป็นปัญหาใหญ่ที่สถานศึกษาประสบ ได้แก่ปัญหาการขาดแคลนครู ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องนำงบประมาณอุดหนุนจากกองทุนต่างๆมาใช้ในการจ้างครูในสาระวิชาที่ขาดแคลน หรือในวิชาเฉพาะบางรายวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ นาฏศิลป์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น แต่การให้การสนับสนุนในด้านการบริหารงานบุคคลนั้นกลับมีน้อยมาก แม้ในบางครั้งจะมีการให้ความร่วมมือมาจัดอบรมวิทยากรตามคำขอของสถานศึกษา ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “พอเอาเงินอุดหนุนจากกองทุนรอบโรงไฟฟ้าไปใช้จ้างครูต่างชาติ เหตุผลเพราะไม่มั่นใจสมรรถภาพทางโรงเรียนว่าผู้ปกครองจะจ่ายเงินระดมทรัพย์ครบร้อยละใหม่ แต่หากเป็นการจ้างครูหรือสนับสนุนครูมาให้นั้นยังไม่ปรากฏยังไม่เคยเห็น โรงงานไหนเป็นกิจจะลักษณะ”

อีกส่วนหนึ่งคือ การจัดอบรมครูในรูปแบบที่หลากหลายโดยหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยให้มีทางเลือกในการจัดการศึกษา แต่ด้วยบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกันทำให้ไม่สามารถนำรูปแบบที่ศึกษามานั้นไปปรับใช้ได้ทั้งหมดทำให้บางครั้งสิ่งที่อบรมไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ หัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาครูจัดอบรมต่าง ๆ เช่น จิตศึกษา PBL ซึ่งบริบทของประถมและมัธยมมันต่างกันก็เลยไม่สามารถเอามาใช้ได้ทั้งหมดก็เลยเลือกใช้มาปรับ ๆ เอา” ในการมีส่วนร่วมของแต่ละบริษัทที่เข้ามาทำกิจกรรมกับทางสถานศึกษา มักจะมีวัตถุประสงค์และแนวทางการใช้งบประมาณ และรูปแบบการจัดกิจกรรมของตนเองมาก่อนแล้ว ซึ่งในบางครั้งกิจกรรมเหล่านั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทางสถานศึกษาขาดแคลนมีความต้องการ หรือมีความจำเป็นในขณะนั้น ทำให้การมีส่วนร่วมเหล่านั้นไม่เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาเท่าที่ควรและไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เสนอไปกับทางโรงงาน อยากได้คิวเตอร์ แล้วเขาเอาอีกอย่างมาให้ ไม่อยากได้เรื่องสารพิษ สารเคมี ของแถมของรางวัล อยากได้คิวเตอร์” สำหรับการอบรมให้กับบุคลากรนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่บางครั้งก็พบปัญหาตามมานั้นคือเมื่อนำครูและนักเรียนที่มีคุณภาพไปฝึกอบรม และนำบุคลากรเหล่านั้นออกไปภายนอกสถานศึกษา ไปแสดงผลงานต่าง ๆ สุดท้ายแล้วครูเก่ง ๆ ที่ผ่านการอบรมกลับไม่ได้อยู่กับนักเรียนเท่าที่ควร ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นภาระกับครูที่ต้องสอนแทน เกิดปัญหาความขัดแย้งและขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพขององค์กรตามมา ดังผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “การอบรมในห้องก็ความรู้ ให้กระบวนการ สุดท้ายคนออกนอกห้องเรียน ออกไปเป็นทีมของบริษัท มันดีแต่ก็ขัดกับการบริหารองค์กร เพราะเมื่อไหร่ที่ออกจากห้องแล้ว องค์ความรู้ของครูที่มีความสามารถแทนที่จะอยู่กับเด็กเต็มที กลับกลายเป็นต้องฝากเด็กไว้กับเพื่อนครู” ดังนั้นจึงควรมีการร่วมกันกำกับติดตาม นิเทศ และเสริมแรงทั้งครูและเด็กที่ไปร่วมกิจกรรมกับบริษัท ดีกว่าพัฒนาไปเรื่อย ๆ โดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมา จึงเป็นการมีส่วนร่วมแต่ไม่ครบกระบวนการ ดังนั้นการแสดงผลงานการมีส่วนร่วมทุกครั้งควรมีการสำรวจความต้องการของสถานศึกษาและนักเรียน และมีการประสานงานสื่อสารกันให้เข้าใจเสียก่อน

1.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไปนับว่าเป็นด้านที่กลุ่มบริษัททำได้ดีที่สุดในทุก ๆ ด้าน มีการสนับสนุนที่ดี และต่อเนื่อง ดังคำกล่าวของหัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ท่านหนึ่งว่า “การบริหารทั่วไปจะเด่นที่สุด เพราะเห็นชัดเจน มีการเล่นกีฬาประเพณี ที่นี้เขาจะมีกิจกรรมตามประเพณี เป็นด้านที่เห็นเชิงประจักษ์มากกว่านามธรรม” บางโครงการทางบริษัทได้คิดมาแล้ว ทางสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้รับเพียงแต่อำนวยความสะดวกให้เท่านั้น ในประเด็นเรื่องค่าใช้จ่ายที่สนับสนุนมาทางศึกษามักจะไม่ขัดข้อง แต่ต้องบริหารจัดการให้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลา และต้องประสานงานกับทางสถานศึกษาให้ติดตั้งที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “โรงงานต้องเข้าใจเวลาทำโครงการ โรงงานจะทำตามสะดวกของตัวเอง ไม่ได้ ต้องชี้แจงก่อน ถ้าจะมาเราจะจัดให้เข้าในคาบกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในบางครั้งพบว่า บางโครงการยังมีปัญหาเรื่องความคุ้มค่า และความชัดเจนของโครงการทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ ขอบประมาณวิธีการดำเนินการ ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน และในบางครั้งเป็นเรื่องที่มีละเอียดอ่อนดังที่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ส่วนใหญ่เขาเข้ามามีโปรเจกต์อยู่แล้ว โรงเรียนก็อำนวยความสะดวก ยกตัวอย่างเครื่องกรองน้ำของชมรม Safety เขาคิด Project ของเขาอยู่แล้ว ในมูลค่านั้นจะคิดค่าใช้จ่ายมาหมดแล้ว ชุดติดตั้ง 50,000 คือเขาคิดรวมกับค่าแรง บางครั้งมันแพงเกินไปจากราคากลาง

แต่ส่วนใหญ่เราจะไม่ขัดเพราะเราอยู่ในพื้นที่เดียวกันยินดีให้เข้ามา แต่ต้องบริหารจัดการให้เหมาะสม”

ส่วนประเด็นปัญหาที่พบได้อีกประเด็นหนึ่งคือ ประเด็นเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ให้นำนั้นมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการใช้งานทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้งานได้อย่างทั่วถึง เกิดข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น แทนที่ครูจะได้ให้นักเรียนทำการทดลอง แต่ต้องใช้วิธีการสาธิตแทน เป็นต้นรวมทั้งการให้อุปกรณ์ หรือสื่อต่าง ๆ โดยที่ไม่มีการพัฒนาผู้ใช้ให้มีความรู้ และทักษะยังส่งผลให้ประสิทธิภาพในการใช้งานไม่สูงเท่าที่ควร อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันสมควรได้ทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนเท่าที่ควรจะเป็น

1.2 มุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม

จากประเด็นคำถามเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นอย่างไรนั้น ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนมีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เป็นจริงที่บริษัทต้องการคนในพื้นที่เข้ามาทำงาน เพื่อลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานหรือย้ายงาน ถ้าหากได้พนักงานที่อยู่ในพื้นที่พนักงานเหล่านั้นก็จะมีความรัก และห่วงหาอาทรถึงถิ่นของตนเอง และรู้สึกต้องรับผิดชอบต่อบ้านตัวเอง ทำให้สามารถพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน แถมยังสามารถเป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์ให้กับบริษัทได้อีกด้วย แต่ความจริงพบว่านักเรียนที่เป็นคนในพื้นที่ยังมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะเข้าทำงานในบริษัท ซึ่งบริษัทไม่สามารถลดมาตรฐานการรับพนักงานได้ บริษัทจึงต้องพยายามเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในทุก ๆ ทางที่สามารถทำได้” สำหรับการจัดกิจกรรมกับสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านวิชาการในชุมชนนั้น ปัญหาที่บริษัทต้องพบเมื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการคือ บริษัทจำเป็นต้องประสานงานอาจารย์ที่จะมาเป็นวิทยากรตั้งแต่เนิ่น ๆ เพราะอาจารย์มักมีภารกิจหลายอย่างมาก อีกทั้งยังต้องประสานให้ตรงกับเวลาที่ทางสถานศึกษาสะดวกอีกด้วย ทำให้ในบางครั้งเมื่อวางแผนการจัดกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ครูที่ติดต่อประสานงานมีข้อราชการด่วน หรือติดภารกิจจึงทำให้การดำเนินกิจกรรม หรือโครงการนั้น ๆ ประสบปัญหาได้อีกทั้งเรื่องของการประสานงานกับทางโรงเรียนจะใช้การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ อาจทำให้การสื่อสารคลาดเคลื่อนได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประชุม ปรึกษาหารือกับทางสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบ โดยตรงดังที่ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“เวลาเราไปติดต่อเรื่องโครงการกับทางโรงเรียน เราต้องเข้าไปคุยกับทั้ง ผอ. และที่ครูด้วย เพราะต้องไปคุยเรื่องกิจกรรม และนัดเวลาที่โรงเรียนสะดวก เคยโทรไปติดต่อก็มี ความคลาดเคลื่อนแล้วมีปัญหาตามมาหลายอย่าง”

1.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ปัญหาการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ทางบริษัทพบว่า การให้เงินไปเฉย ๆ ไม่ใช่แนวทางที่ยั่งยืน เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ อีกทั้งบริษัทที่มีเล็กก็มีงบประมาณไม่มากนัก จึงไม่สามารถทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการแก้ปัญหาให้กับทางสถานศึกษาได้ การจะมอบเงินบริจาคไปเฉย ๆ จึงไม่ใช่แนวทางที่ดี” ดังนั้นหลาย ๆ บริษัทจึงมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันตามนโยบายของบริษัท เช่น บริษัทขนาดเล็กจะเข้าไปติดต่อประสานงานกับรัฐวิสาหกิจชุมชนเพื่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นเช่นจัดกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมแทนการสนับสนุนเป็นงบประมาณ และทุนต่าง ๆ

อีกประเด็นหนึ่งคืองบประมาณของโครงการถูกฝ่ายบริหารของบริษัทนำเข้าไปประชุม และจัดสรรมาปีต่อปี ทำให้บางโครงการที่โรงเรียนขอมาอย่างเร่งด่วนระหว่างปี ทางบริษัทไม่มีงบประมาณอุดหนุนในส่วนนั้น ๆ ทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต้องชะงักหรือขาดหายไป ดังที่ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “บางที่โรงเรียนของบสร้างโน้มนี่มา ทางเราก็ไม่สามารถสนับสนุนได้เพราะงบที่อนุมัติมามันมีรายละเอียดของมัน งบพวกนี้ถูกแบ่งมาเป็นรายปีตามแผน เพราะฉะนั้นเวลาเขียนโครงการเสนอ เราต้องวางแผนก่อนเสนอ ต้องร่างโครงการล่วงหน้าเป็นปี ๆ แต่เราก็จะมีบางส่วนหนึ่งสำรองเอาไว้เผื่อกรณีแบบนี้ด้วย”

1.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ปัญหาการมีส่วนร่วมในด้านงานบุคคลบริษัทมักจะไม่ใช่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากนัก เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเองดังที่ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เราไม่ค่อยไปยุ่งกับการบริหารจัดการบุคคลของโรงเรียนเท่าไร เพราะไม่อยู่ในอำนาจที่เราจะไปยุ่งก้าวก่ายได้” บริษัทจึงทำได้เพียงแค่จัดอบรมให้กับคณะครูตามความเหมาะสม และจากการทำงานร่วมกับคณะครูมานาน ทำให้พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นครุณั้นมีหลากหลายมาก ดังที่ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาครูยุคเก่าที่มีความเป็นครูสูง แต่สับสนและตามไม่ทันในเรื่องของวิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้ขาดกำลังใจ และปัญหาครูยุคใหม่มีความพร้อมความคล่องตัว ทันสมัย ทันต่อเทคโนโลยีแต่ยังอ่อนด้านจรรยาบรรณและยังขาดประสบการณ์ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการวางตัวเป็นแบบอย่างที่น่าเคารพ

ปัญหาครูถูกบีบจากรอบด้านทั้งจากนโยบาย ผู้บริหาร ประชุม อบรม งานนอกเหนืองานสอน นอกจากนี้ยังมีปัญหาส่วนตัว ครอบครัว หนี้สินให้คิดอีกมาก เป็นที่มาของปัญหาอื่น ๆ เช่น ครูขายประกัน ครูสอนพิเศษตามมา ด้วยเหตุนี้ เมื่อนำครูมาอบรมครูก็ไม่มีใจที่จะรับการอบรม ก็เกิดปัญหาครูหนีอบรม บริษัทเสี่ยงประมาณ สถานศึกษาที่ไม่ได้อะไรจากการอบรม” ในกรณีที่ได้ครูแกนนำเก่ง ๆ จากการอบรมก็มักจะประสบปัญหาคือ ครูมีการโยกย้าย ซึ่งเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินเนื่องจากโครงการต้องอบรมครูใหม่อยู่เสมอ ๆ และดังกล่าวของผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งที่ว่า “ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารไม่รู้บทบาทที่ผู้บริหารต้องทำ ทำแต่งงานประจำเข้าไปเข้ามา บางโรงเรียนผู้บริหารรับนโยบายมามากจนเกินไปทำให้บริหารไม่ไหว ก็ผลักดันให้ครูทำ ครูก็รับภาระหนักเกินไป ทั้งงานสอน งานนอกหน้าที่ โครงการ พักดู เยอะแยะมากมายจะเอาสมรรถิที่ไหนไปโฟกัสกับการสอน”

ประเด็นต่อมาเป็นประเด็นเกี่ยวกับการจัดอบรมให้กับเด็กนักเรียน ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาที่พบคือพื่อนำนักเรียนมาอบรม นักเรียนก็ต้องขาดเรียนทำให้ขาดความรู้ในสาระวิชาหลัก ผลสุดท้ายทำได้แค่สร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนเทียบกันแล้วมันไม่คุ้มค่าเท่าไร ถ้าอบรมแค่บางส่วนก็จะเป็นการทิ้งภาระให้กับทางโรงเรียนอีก บางครั้งจะจัดอบรมให้กับนักเรียนทั้งหมดงบประมาณก็มีไม่เพียงพอ” ดังนั้นแนวทางที่ดีคือต้องมีการสร้างแรงจูงใจที่ดีเพื่อกระตุ้นให้กับนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมสิ่งแวดล้อม

ประเด็นสุดท้ายเป็นประเด็นด้านบุคลากรที่มงานของบริษัทที่รับผิดชอบ แต่ละโครงการจะมีทีมของตนเองซึ่งบางครั้งถ้ากลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมากเกินไป หรือกิจกรรมมีมากจนเกินไป อาจเกิดปัญหาคาดการณ์ไม่เพียงพอได้ทำให้การดูแลผู้เข้าอบรมเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งมีความคิดเห็นจากผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “สำหรับการจัดกิจกรรมกับนักเรียนมัธยมจะยากกว่าจัดให้กิจกรรมกับนักเรียนประถม เพราะนักเรียนเริ่มโตเป็นวัยรุ่น เริ่มมีโลกส่วนตัวกันมากขึ้น บริษัทจึงต้องทำการบ้านกันใหม่ และต้องใช้คนในองค์กรที่มีใจรักจริง ๆ ในการทำกิจกรรมเหล่านี้”

1.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ปัญหาการมีส่วนร่วมในด้านการบริการทั่วไปนั้น ทางบริษัทพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์ บางบริษัทเคยจัดทำแหล่งเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนให้กับสถานศึกษาแต่ผลที่ได้ไม่ยั่งยืนนักดังที่ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เราเคยทำห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ให้โรงเรียนอยู่ช่วงหนึ่ง แต่กลับพบว่าไม่ใช่ทางแก้ไขที่ยั่งยืนนัก” อีกทั้งปัญหาด้านความพร้อมของสถานที่จัดกิจกรรม ซึ่งแตกต่างกัน

ตามบริบทของโรงเรียนการจะทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จึงต้องมองถึงบริบทด้านสถานที่เหล่านี้ด้วย ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่ก็มักจะมีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ๆ ในด้านอาคารสถานที่ เห็นได้จากคำกล่าวของผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งที่ว่า “เวลาเราเลือกจัดกิจกรรมเราจะเลือกในเขตพื้นที่รับผิดชอบก่อน บางกิจกรรมถ้าสถานที่ไม่อำนวยเราก็จัดไม่ได้ เราต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความพร้อมของโรงเรียนนั้น ๆ ด้วย”

2. แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุดเป็นอย่างไร

2.1 มุมมองของสถานศึกษา

จากประเด็นคำถามเรื่องแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด เป็นอย่างไรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน มีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านการบริหารวิชาการ

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการนั้น แนวทางการจัดอบรมยังคงเป็นแนวทางที่ดีเพียงแต่ว่า การจัดอบรมวิชาการควรจัดเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสถานศึกษา หรือสนับสนุนงบประมาณมาให้จ้างวิทยากรเพื่อความสะดวกซึ่งทางบริษัทจะต้องมีการประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมกับทางสถานศึกษาให้เรียบร้อยเสียก่อนทั้งการจัดกิจกรรมด้านวิชาการให้กับนักเรียน และอบรมวิชาการให้กับคณะครูโดยมุ่งเน้นที่ตัวผู้รับการอบรมเป็นสำคัญ เช่น โครงการรักการอ่าน รวมถึงกิจกรรมอบรมนอกสถานที่ เช่น การนำนักเรียนไปทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การนำนักเรียนร่วมกันทำโครงการจิตอาสา โครงการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ยังคงเป็นที่ต้องการของสถานศึกษาอยู่ บริษัทจะมีส่วนช่วยได้มากด้านแหล่งเรียนรู้ ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งที่ว่า “การศึกษาดูงานการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ทางโรงงานจะมีการประสานสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายอยู่แล้ว เขาสามารถทำสิ่งให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าที่โรงเรียนทำได้ เช่น การแนะแนวด้านอาชีพต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เห็นแนวทางการประกอบอาชีพนั้น ๆ จากประสบการณ์จริง หากบริษัทต่างมีการร่วมวางแผนออกแบบหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างจริงจังน่าจะเป็นแนวทางที่ดีในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยทุกภาคส่วนควรตระหนักและลงมือทำพร้อม ๆ กันเพื่อให้เห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการสื่อสาร ประชุม พุดคุยกันให้เข้าใจ อย่างชัดเจนในทุก ๆ ฝ่ายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีร่วมกัน และไม่ขัดต่อเป้าหมายหลักของสถานศึกษา อีกทั้งยังช่วยเอื้อประโยชน์แก่ทุกฝ่าย เช่น การจัด

โครงการนำนักเรียน ไปฝึกเป็น มัคคุเทศก์ เป็นไกด์เพื่อนำคณะดูงานต่าง ๆ เยี่ยมชม โรงไฟฟ้าและนักเรียนก็ได้รับเงินตอบแทน การจัดโครงการโรงเรียนในโรงงาน ให้นักเรียนเข้าเรียนที่โรงงาน โดยให้ทุนเรียนฟรี และรับเข้าทำงานเมื่อเรียนจบ”

2.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณนั้นการอุดหนุนงบประมาณควรเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สามารถจัดการบริหารงบประมาณได้ตามบริบทและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนสนับสนุนบริจาคเพื่อจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์กีฬา เป็นต้น ดังผู้บริหารสถานศึกษาแห่งหนึ่งกล่าวไว้ว่า “CSR อย่างที่ SPRC จะดูเรื่องความปลอดภัย เป็นจรรยา เป็นกรวย เป็นชุดเยี่ยม เป็น Concept ของเขาหรืออย่าง ปตท. 80,000 ไม่ต้องบีบให้ผู้รับต้องทำตามตัวเอง เราต้องเสนอโครงการ อย่างเป็นชื่อชุดคิท อิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร”เมื่อได้รับทุนสถานศึกษาจะปลูกฝังเรื่องความกตัญญู การเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดีให้กับนักเรียน ทุกคนเป็นคนดี มีสัมมาคารวะ เมื่อนักเรียนจบการศึกษา นักเรียนจะมีงานทำ ส่วนทางบริษัทก็จะได้พนักงานที่ดี มีคุณภาพ และอยู่ในพื้นที่เข้าทำงาน ย่อมเป็นผลดีต่อทุก ๆ ฝ่าย ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งว่า “ทุนก็ดี ช่วยเหลือได้เยอะ แต่ ผอ.กังวลเรื่องความกตัญญู ไม่อยากให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับอย่างเดียว เวลาปีใหม่ก็จะให้ทำการ์ดอวยพรให้กับพี่ ๆ โรงงานที่ให้ทุน ให้เขารู้สึกดีที่สนับสนุนเรา เราต้องเติมเต็มเรื่องภาษา ความอบอุ่นและจิตสาธารณะ ถึงไม่เก่งวิชาการที่สุดแต่เขาก็ชมเราว่าศิษย์เก่าที่ไปทำงานกับเขามีจิตสาธารณะ มีความน่ารัก มีสัมมาคารวะดี”

2.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคลประเด็นแรกคือการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในสถานศึกษา หากมีการสนับสนุนบุคลากรให้มาสอนในสถานศึกษาก็เป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นทางเลือกใหม่ที่ดีซึ่งยังไม่มีใครทำมาก่อน อาจใช้บุคลากรในบริษัทมาร่วมสอนในบางรายวิชา หรือจ้างครูหรือบุคลากรให้สถานศึกษาในส่วนที่จำเป็น เพื่อช่วยลดภาระงานของครู ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เต็มที่มากขึ้น เช่น งานเอกสาร งานพยาบาล งานดูแลความสะอาดและความปลอดภัย เป็นต้น ดังทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งที่ว่า “โรงเรียนถ้าขาดแคลนครูในสาขาวิชา เช่น ภาษาต่างประเทศ คนตรี หรือพวกงาน สารบรรณงานเอกสารก็ช่วยได้นะแต่ยังไม่เห็นโรงงานไหนทำ”

อีกประเด็นหนึ่งคือการจัดอบรมพัฒนาขีดความสามารถของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จากคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งที่ว่า “โรงงานก็มีการอบรมจัดการชั้นเรียน สอนเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมในสังคมปัจจุบัน เช่น

พวก STEMศึกษาการเป็นเทรนเนอร์ การโค้ช PLC โรงเรียนที่ส่งครูไปอบรม” ซึ่งได้นำมาใช้กับครู โดยบริษัทได้สรรหาวิทยากรที่มีคุณภาพ มาพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

2.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไปนั้น การสนับสนุนเกี่ยวกับ อาคารสถานที่ดีมากอยู่แล้วเพราะเห็นเป็นปัจจัยที่ได้ชัดเจนมากที่สุด แต่ควรที่จะเพิ่มเติมโดยการเสริมความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสื่อและอุปกรณ์ที่สนับสนุนมาเพื่อความคุ้มค่าต่อการลงทุน ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และใช้งานได้ยาวนานที่สุด

สำหรับประเด็นของงานก่อสร้างต่าง ๆ การสนับสนุน อุดหนุน บริจาค งบประมาณในการก่อสร้าง ดูแลและปรับปรุงอาคาร สถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้และเพื่อรองรับกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องการ เป็นอย่างยิ่ง เห็นได้จากคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งที่ว่า “ตอนนี้ นักเรียนเราเพิ่มขึ้น เรายังคงมีความต้องการด้านอาคารสถานที่อยู่มาก ขณะนี้เรากำลังดำเนินการ ก่อสร้างอาคารเรียน 4 ชั้น 15 ห้องเรียน เราได้เริ่มดำเนินการเสนอโครงการของกองทุนรอบโรงไฟฟ้าไปแล้ว” รวมไปถึงสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น TV สมาร์ทบอร์ด คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ยังเป็นที่ต้องการของสถานศึกษาอีกมาก แต่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับความเพียงพอและต้องปรึกษาคู่คุย กันถึงความต้องการของสถานศึกษาให้ดีเสียก่อนซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “พวกอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ก่อสร้างอาคารแบบดิจิทัล ปัญหาคือ 1. ให้มาแล้วไม่เพียงพอ 2. องค์ความรู้ไม่ทั่วถึงกัน ก็เลยกลายเป็นของเสียกันไป”

2.2 มุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม

จากประเด็นคำถามเรื่องแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม อุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นอย่างไรนั้น ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม และหัวหน้างานสัมพันธ์ ชุมชนมีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการนั้น ทางกลุ่มบริษัทจะมีการ จัดตารางแผนกิจกรรมรายปีอย่างมีระบบเพื่อตอบสนองคำร้องขอของสถานศึกษาที่ส่งมาใน แต่ละปี และผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “เราได้มีการประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมคาราวานวิทยาศาสตร์ร่วมกับองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กิจกรรมทางด้าน ดาราศาสตร์ร่วมกับสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติและสถาบันพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและ

ภูมิสารสนเทศ มีการจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับนักเรียนนักศึกษา และประสานความร่วมมือโรงเรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรเพื่อการมีงานทำเพื่อให้นักเรียนมีอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยเน้นไปที่การจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้ ตามความถนัดและความสนใจของตัวเอง” การส่งเสริมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะในยุคปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีก้าวไกลจึงต้องจัดระบบ การเรียนที่ท้าทาย และเรียนแก่นความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ยังมี กิจกรรมเปิดบ้าน เปิดให้นักเรียนเข้ามาเยี่ยมชม ร่วมทำงานวิจัยต่าง ๆ ในโรงงาน ดังที่ผู้บริหาร บริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ตอนนี้เราเริ่มจะทำโครงการ ที่ให้ห้อง ๆ นักเรียนเข้ามา มีส่วนร่วมกันเรามากขึ้นอย่างเช่น เรามีแนวคิดที่จะนำห้อง ๆ นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมทำวิจัยใน โรงงาน อย่างเช่นน้ำทิ้ง โดยให้มีส่วนร่วมทั้งกระบวนการเพื่อให้เกิดทักษะ เพราะเราวิเคราะห์ดูแล้วว่า สามารถทำได้ ทีนี้ห้อง ๆ ก็จะได้ไปบอกชุมชนให้เห็นว่าโรงงานนี้ปลอดภัยจริง ๆ นะเป็นการปรับทัศนคติที่มีต่อ โรงงานของคนในชุมชนไปด้วย”

ในส่วนของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในชั้นเรียน ผู้บริหารบริษัท อุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ทางบริษัทก็ได้จัดทำโครงการห้องเรียนเคมีย่อส่วน เพื่อให้สามารถจัดการทดลองเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีทีมงานผลิตสื่อการสอนเพื่อช่วยเหลือครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งจะสังเกตได้ว่า บริษัทพยายามปรับรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ปลูกปะการังเทียม ทำกล้องดูดาวจากท่อ PVC โดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทางบริษัทมีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณนั้น ผู้บริหารบริษัท อุตสาหกรรมท่านหนึ่ง ได้กล่าวว่า “ตามปกติบริษัทจะไม่ให้เป็นตัวเงินแต่จะไปจัดกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ให้ หรืออุดหนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เคมีและเครื่องแก้ว หากจะให้เงินก็เป็น บางกรณีตามความเหมาะสม เช่น อุดหนุนงบประมาณในการเดินทางไปทัศนศึกษาดูงานต่าง ๆ มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียน” รวมทั้งจะจัดเตรียมงบประมาณสำรอง สำหรับอุดหนุนกิจกรรมที่เพิ่มเข้ามาระหว่างปีของทางสถานศึกษา

2.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดอบรมให้กับคณะครู เห็นได้จากที่ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “กิจกรรมที่จัดให้กับครูที่เราทำอยู่ตอนนี้ ก็เช่นการอบรมกระตุ้นเจตจำนงของครู การแก้ปัญหาโดยการทำ PLC อบรมครูด้านการวางตัวให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และจับคู่สอนเพื่อแก้ปัญหา

ความไม่ถนัดของคุณ สิ่งที่จะดำเนินการต่อไปคือการจัดอบรมด้านการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับครูและผู้บริหาร เพราะเล็งเห็นได้ชัดเจนว่า การจัดอบรมให้กับครูนั้นยังเป็นที่สุด จึงจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ TheCoacher ขึ้น เพื่อพัฒนา และขยายผลสู่ผู้บริหารด้วย เพราะผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญซึ่งส่งผลอย่างมากต่อครู เนื่องจากผู้บริหารต้องเป็น coacher ที่ดี มีวิสัยทัศน์และจุดยืนที่หนักแน่น รัฐบาลทบทวนหน้าที่ของตนเอง ทางบริษัทจึงสนับสนุนครูโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้บริหารให้เข้าใจบทบาทโดยรวมของตนเอง มีทักษะความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง โดยการจัดอบรมให้ผู้บริหารไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น การอบรม Leadership ให้กับผู้บริหาร เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความกล้า ความเป็นผู้นำ และให้การสนับสนุน ทางบริษัทก็จะสามารถเข้าไปช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดอบรมต้องเป็นไปอย่างทั่วถึง และครบวงจรการบริหารในสถานศึกษา

นอกจากนี้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมยังได้จัดกิจกรรมอื่น ๆ อีก ดังที่ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “โครงการที่เรามีปัจจุบันนี้ก็เช่น เราเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามาศึกษาดูงานภายในโรงงานและตอบรับให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในโรงงาน ขณะเดียวกันเราก็ส่งบุคลากรในโรงงานไปเป็นวิทยากร หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นงานบริการชุมชน งานจิตอาสา ประเพณีวันสำคัญต่าง ๆ อ่านหนังสือให้คนป่วยฟัง ไปนำสวดมนต์ในวัด เพื่อขยายผลสู่คนในชุมชนอีกด้วย” ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้บริษัทจะต้องสร้างสัมพันธ์อันดี มีการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนเป็นอย่างดีขึ้น เข้าไปร่วมประชุม พบปะพูดคุยกับครู อาจารย์และผู้บริหาร โรงเรียนมากขึ้น

2.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไป จากคำกล่าวของผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมท่านหนึ่งที่ว่า “ไม่ว่าโรงเรียนจะขออะไรมาหากโรงเรียนมีความต้องการ การสนับสนุนบริษัทก็ยินดียิ่งหากสามารถตอบสนองได้หากบริษัทสามารถที่จะอุดหนุนปัจจัยเหล่านั้นได้บริษัทก็จะพยายามตอบสนองอย่างเต็มที่ โดยดูตามลำดับคำร้องที่ขอมา” ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้ประกอบการ จะช่วยให้เกิดความร่วมมือที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการได้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบริษัท โดยบริษัทเล็งเห็นว่าลงทุนกับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กในชุมชน ทำให้เด็กเหล่านั้นมีคุณภาพ และสามารถเข้ามาทำงานร่วมกับบริษัทได้ในอนาคต โดยต้องมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ โครงการที่เสนอขอมาส่วนใหญ่จะเป็นความต้องการในเรื่องของอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ รวมถึงเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา เช่น สนับสนุนใส่กรองเครื่องทำน้ำดื่ม สนับสนุนสร้างห้องน้ำ สร้างอาคารเรียน สร้างห้องสมุด สนับสนุนถังดับเพลิง หมวกนิรภัย และอุปกรณ์ความปลอดภัย

เป็นต้น อีกทั้งยังดูแลในด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เช่น การทำปุ๋ยหมัก บริหารจัดการของเหลือในโรงเรียน โดยรอบด้านรวมถึงการจัดการขยะ โดยทำจัดโครงการธนาคารขยะ และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับรัฐวิสาหกิจชุมชนในการรับซื้อขยะจากโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนก็จะรณรงค์และส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการคัดแยกขยะ และการออม รวมถึงปลูกฝังนิสัยรักสิ่งแวดล้อม และรับผิดชอบต่อสังคมในเวลาเดียวกัน โดยกลุ่มบริษัทจะคิด โครงการจากบริบทของแต่ละโรงเรียน และความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของบริษัทไปด้วยกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ และหัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมทั้งผู้บริหาร และหัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 14 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือก โดยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ดังนี้

- ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 3 คน
- หัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จำนวน 3 คน

- ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 4 คน
- หัวหน้างานชุมชนสัมพันธ์ของบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จำนวน 4 คน

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์

สรุป

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยใช้แนวคิดตามการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ

ด้านการบริหารวิชาการพบว่า ปัญหาความรู้ทางด้านวิชาการของนักเรียนเป็นปัญหา

ที่สถานศึกษาและบริษัทอุตสาหกรรมเห็นตรงกันว่าต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน การอบรมหลักสูตร รายวิชาการะยะสั้น โดยใช้การรวมนักเรียนมาเรียนในห้องประชุมของโรงแรม ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งเมื่อมีการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายใน หรือภายนอกสถานศึกษา นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องเสียเวลาเรียนในห้องเรียนซึ่งมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ซึ่งถ้ามีมากเกินไปก็จะมีผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ในสาระวิชาหลักที่นักเรียนต้องได้เรียนรู้ตามหลักสูตร

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า มีปัญหาขาดแคลนเงินอุดหนุน ทุนการศึกษาและงบประมาณในการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียนเมื่อหน่วยงานภายนอกมาจัดกิจกรรมให้กับทางสถานศึกษามักจะมีวัตถุประสงค์และแนวทางการใช้งบประมาณ และรูปแบบการจัดกิจกรรมของตนเองมาก่อน ซึ่งในบางครั้งกิจกรรมเหล่านั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ทางสถานศึกษาต้องการ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า สำหรับประเด็นปัญหาใหญ่ที่สถานศึกษาประสบคือปัญหาการขาดแคลนครู ดังนั้นทางสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องนำงบประมาณอุดหนุนจากกองทุนต่าง ๆ มาใช้ในการจ้างครูในสาระวิชาที่ขาดแคลน การสนับสนุนในด้านการบริหารงานบุคคลนั้นมีเพียงการจัดอบรมบุคลากรให้ตามคำขอของสถานศึกษาเท่านั้น รวมทั้งมีการจัดอบรมครูในรูปแบบที่หลากหลายโดยหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งสิ่งที่อบรมมาไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ รวมถึงพบปัญหาครูและนักเรียนไปอบรมและออกไปแสดงผลงานภายนอกสถานศึกษา มากเกินไปสร้างภาระกับครูที่ต้องสอนแทน เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรและขาดแคลนบุคลากร เมื่อนำนักเรียนมาอบรม ทำให้นักเรียนต้องขาดเรียนขาดความรู้ในสาระวิชาหลักซึ่งไม่คุ้มค่า แต่ถ้าอบรมแค่เพียงบางส่วนก็จะเป็นการทิ้งภาระให้กับทางโรงเรียนอีกทั้งเมื่อได้ครูแกนนำเก่ง ๆ จากการอบรมก็มักจะมีปัญหา ครูมีการโยกย้าย ซึ่งเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนิน โครงการต้องอบรมครูใหม่อยู่เสมอ ๆ สุดท้ายคือประเด็นของผู้บริหารที่ไม่ชัดเจนในบทบาทที่ผู้บริหารต้องทำ ทำแต่งานประจำบางสถานศึกษาผู้บริหารรับนโยบายมามากจนเกินไปทำให้บริหารไม่ไหว ครูจึงต้องรับภาระหนักเกินไปส่งผลให้การบริหาร การศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ด้านการบริหารทั่วไปพบว่า ปัญหาหลักคือขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน และไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัท อุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับนักเรียนที่เข้าอบรมวิชาการ โดยในการจัดอบรมควรจัดเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสถานศึกษา หรือสนับสนุนงบประมาณมาให้จ้างวิทยากรที่มีความรู้ตามที่สถานศึกษาต้องการ ด้านการประสานงานกลุ่มบริษัทจะต้องมีการประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมกับสถานศึกษาให้ดี โดยกลุ่มบริษัทจะต้องมีการสำรวจความต้องการของสถานศึกษาและประสานงานสื่อสารกันให้เข้าใจ ให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา โดยบริษัทและสถานศึกษาต้องพูดคุยวางแผนกิจกรรมรายปีร่วมกัน เนื่องจากงบประมาณของโครงการของบริษัท และสถานศึกษาจะได้รับจัดสรรแบบปีต่อปี จึงต้องวางแผนอย่างละเอียดร่วมกันและมีแผนสำรองสำหรับกิจกรรมที่เข้ามาแบบเร่งด่วนรวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายเช่นการจัดแนะแนววิชาชีพจากผู้อื่นที่ประกอบอาชีพนั้นจริง ๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจที่ดีให้กับนักเรียนได้มีแนวทางการประกอบอาชีพที่ชัดเจน และมีการวางแผนอนาคตอย่างมีระบบ รวมทั้งเปิดให้นักเรียนเข้ามาเยี่ยมชม ร่วมทำงานวิจัยต่าง ๆ ในโรงงาน เช่น วิจัยน้ำทิ้ง เพื่อให้เกิดทักษะ และเป็น การปรับทัศนคติที่มีต่อ โรงงานของคนในชุมชน

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ และงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อการใช้งาน หรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยสนับสนุนงบประมาณควรแบบไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สามารถจัดการบริหารงบประมาณได้ตามบริบทและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น เช่น จัดกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมแทนการสนับสนุนเป็นงบประมาณ และทุนต่าง ๆ หรือบริษัทอาจจะจัดกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ให้ หรืออุดหนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สารเคมีและเครื่องแก้ว ที่บริษัทมีอยู่ หากจะให้เป็นเงินก็เป็นบางกรณี ตามความเหมาะสม เช่น อุดหนุนงบประมาณในการเดินทางไปทัศนศึกษาต่าง ๆ หรือมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ควรมีการสนับสนุนบุคลากรให้มาสอนในสถานศึกษา โดยอาจใช้บุคลากรในบริษัทมาร่วมสอนในบางรายวิชา หรือจ้างครูหรือบุคลากรให้สถานศึกษาในส่วนที่จำเป็น เพื่อช่วยลดภาระงานของครู ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เต็มที่มากขึ้น เช่น งานเอกสาร งานพยาบาล งานดูแลความสะอาดและความปลอดภัย เป็นต้นเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่ตรงประเด็น

รวมถึงมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู ทั้งในเรื่องของปัญหาภายในตัวครู เช่น วิทยาการและเทคโนโลยี การให้กำลังใจ จรรยาบรรณและประสบการณ์วิชาชีพ การวางตัวเป็นแบบอย่าง หรือปัญหา รอบด้านทั้งจากนโยบาย ผู้บริหาร ประชุม อบรม งานนอกเหนืองานสอน นอกจากนี้ยังมีปัญหา ส่วนตัว ครอบครัว หนี้สิน นำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ อีกหนึ่งแนวทางคือการจัดอบรมด้านการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับครูและผู้บริหาร จัดอบรมให้กับคณะครูเช่นการอบรมกระตุ้น เจตจำนงของครู การแก้ปัญหาโดยการทำให้ PLC อบรมครูด้านการวางตัวให้เหมาะสมในแต่ละ สถานการณ์ และจับคู่สอนเพื่อแก้ปัญหาความไม่ถนัดของครูและขยายผลสู่ผู้บริหารด้วย โดยมุ่งเน้น ไปที่การพัฒนาผู้บริหารให้เข้าใจบทบาทโดยรวมของตนเอง มีทักษะความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมยังควรให้นักเรียนได้เข้าศึกษาดูงานภายใน โรงงานและตอบรับให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพภายใน โรงงาน พร้อมทั้ง ส่งบุคลากรใน โรงงานไปเป็นวิทยากร หรือร่วมกิจกรรมต่างๆกับชุมชน ไม่ว่าจะป็นงานบริการ ชุมชน งานจิตอาสา ประเพณีวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้สถานศึกษาและกลุ่มบริษัท จะต้องสร้างสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียนเป็นอย่างดี

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์อย่างเต็มที่ โดยต้องปรึกษาพูดคุยกันถึง ความต้องการของสถานศึกษา และหาแนวทางที่ยั่งยืนร่วมกัน ต้องจัดการให้ถูกต้องเหมาะสมกับ เวลา มีความคุ้มค่า และมีความชัดเจนของ โครงการทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ งบประมาณ วิธีการ ดำเนินการ อุปกรณ์ที่สนับสนุนควรมีการอบรมพัฒนาผู้ใช้ให้มีความรู้ และทักษะ จะใช้อุปกรณ์ ขั้นสูงอย่างมีประสิทธิภาพทำให้อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ชำรุด เสียหายก่อนเวลาอันสมควร อีกทั้งควรมีการติดตามโครงการที่ทำอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ และ สื่อการเรียนรู้ ควรมีการติดตามบำรุงรักษา ควรทำอย่างจริงจังและทั่วถึง อีกทั้งโครงการ หรือ กิจกรรมที่เข้ามาดำเนินการ ควรมีการประชุมร่วมกันกับทางสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้รับผิดชอบโดยตรงเพื่อสร้างเป้าหมายและมาตรการร่วมกันเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการให้ต่อเนื่อง มีการกำกับนิเทศ อย่างมีระบบและครบวงจร

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สามารถอภิปราย ผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัท อุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จากการสัมภาษณ์ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ของผู้ให้ข้อมูลพบว่า

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ

ปัญหาความรู้ทางด้านวิชาการของนักเรียนเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน
จากรูปแบบของการจัดการอบรมหลักสูตรรายวิชาระยะสั้น โดยใช้การรวมนักเรียนมาเรียน
ในห้องประชุมของโรงแรม ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่เข้า
อบรมมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังมีปัจจัยแวดล้อมที่ดึงดูด
ความสนใจของนักเรียนออกไป เช่น ร้านค้า ตลาดนัด ทำให้นักเรียนไม่สามารถมุ่งสมาธิใน
การเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีการจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายใน หรือภายนอกสถานศึกษา
นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องเสียเวลาเรียนในห้องเรียนซึ่งมีผลต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ของครู ซึ่งถ้ามีมากเกินไปจะมีผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ในสาระวิชาหลักที่นักเรียน
ต้องได้เรียนรู้ตามหลักสูตร อันเป็นตัวชี้วัดองค์ความรู้ที่นักเรียนต้องได้รับ ซึ่งนับว่าเป็น
การบกพร่องต่อหน้าที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิต กิจประสาน
(2548) ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากฎเก็ด พบว่า การบริหารด้านวิชาการ
เป็นงานที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบปัญหาหนักที่สุด รองลงมาคือด้าน
การบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ การเงินและระบบบัญชี และด้านการบริหารทั่วไป
สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 1-2) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของ
การบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา
จะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ จึงจัดให้การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า มีปัญหาขาดแคลนเงินอุดหนุน ทุนการศึกษาและ
งบประมาณในการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เงินงบประมาณ
อุดหนุนปัจจัยพื้นฐาน และงบประมาณอุดหนุนรายหัวของสถานศึกษา ซึ่งได้รับจากภาครัฐนั้น
ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งค่าใช้จ่ายของสถานศึกษามีจำนวนมาก
บนงบประมาณที่จำกัด อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนไม่สูงนัก เศรษฐกิจ
ค่อนข้างฝืดเคือง การสนับสนุนสถานศึกษาด้านงบประมาณจึงทำได้จำกัดทุนการศึกษาต่าง ๆ
ที่สถานศึกษาจัดให้นักเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ

กรณีการนำถั่วพลอย (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาปรีงวิสุทธาริบดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ชุมชนต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณอย่างมาก เพราะมีความต้องการให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับสูง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องอาศัยทุนจากชุมชน

สำหรับประเด็นเรื่องกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากกลุ่มบริษัท และสถานศึกษาขาดการติดต่อประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการประชุมเพื่อลงข้อสรุปร่วมกันถึงความต้องการของแต่ละฝ่าย

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า สำหรับประเด็นปัญหาใหญ่ที่สถานศึกษาประสบคือปัญหาการขาดแคลนครู ดังนั้นทางสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องนำงบประมาณอุดหนุนจากกองทุนต่าง ๆ มาใช้ในการจ้างครูในสาระวิชาที่ขาดแคลน การสนับสนุนในด้านการบริหารงานบุคคลนั้นมีเพียงการจัดอบรมบุคลากรให้ตามคำขอของสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการจัดอัตรากำลังตามจำนวนนักเรียน ไม่สอดคล้องกับรายวิชาที่จัดในหลักสูตรทำให้ครูไม่ได้สอนตรงกับสาขาที่ตนถนัด อีกทั้งบางรายวิชาเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะเป็นวิชาเฉพาะทาง การเรียกบรรจุข้าราชการครูมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา สำหรับการอบรมที่หลากหลายโดยหน่วยงานต่าง ๆ บางครั้งสิ่งที่อบรมไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน พื้นฐานของผู้เรียนที่ต่างกัน ทำให้วิธีการจัดการความรู้ในแต่ละสถานศึกษาไม่เหมือนกัน และปัญหาครูและนักเรียนไปอบรมและออกไปแสดงผลงานภายนอกสถานศึกษามากเกินไปสร้างภาระกับครูที่ต้องสอนแทน เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรและขาดแคลนบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อนำนักเรียนและครูออกนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนต้องขาดเรียนขาดความรู้ในสาระวิชาหลักซึ่งไม่คุ้มค่า แต่ถ้าอบรมแค่เพียงบางส่วนก็จะเป็นการทิ้งภาระให้กับทางโรงเรียนในการจัดสอนนักเรียนที่เหลือ และจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนที่ไปอบรม อีกทั้งเมื่อได้ครูแกนนำเก่ง ๆ จากการอบรมก็มักจะมีปัญหา ครูมีการโยกย้าย ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนิน โครงการต้องอบรมครูใหม่อยู่เสมอ ๆ สุดท้ายคือประเด็นของผู้บริหารรับภาระบริหารงานบุคคลไว้ทั้งหมด ด้วยเหตุนี้หากผู้บริหารไม่ชัดเจนในบทบาทที่ผู้บริหารต้องทำ ทำแต่งงานประจำ บางสถานศึกษาผู้บริหารรับนโยบายมามากจนเกินไปทำให้บริหารไม่ไหว ครูจึงต้องรับภาระหนักจนจำเป็นต้องส่งผลการบริหารการศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ครองญาติ (2549) พบว่า ด้านการบริหารบุคคลชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย อาจเป็นเพราะว่าชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเท่าที่ควร ไม่มีโอกาสจัดทำ

แผนอัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษา ไม่มีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเพื่อแต่งตั้งเป็น กรรมการโครงการเฉพาะกิจของสถานศึกษา ไม่มีส่วนส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หรือ ไม่มีส่วนในการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุศิษฐ์ โปษประ โคน (2545) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนบ้านหนองแดง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานบุคคลมอบภาระหน้าที่ให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเอง

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ด้านการบริหารทั่วไปพบว่า ปัญหาหลักคือขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน และไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนนอกจากนั้นอาคาร และสื่อ อุปกรณ์ที่สนับสนุนมายังขาดการอบรมผู้ใช้งานให้เกิดความรู้ และขาดการติดตามบำรุงรักษา ทั้งนี้เนื่องจากผลของงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้อาจมีราคาแพง ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนได้ อีกทั้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ายังส่งผลให้ครูซึ่งต้องปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีอยู่เสมอ แต่ถ้าเป็นเทคโนโลยีระดับสูง เมื่อครูจำเป็นต้องใช้แล้วไม่รู้วิธีการใช้งานและบำรุงรักษาที่ถูกต้องจะทำให้อุปกรณ์เหล่านั้นเสียหายได้ ทางด้านของกลุ่มบริษัทผู้ให้การสนับสนุน แม้มีงบประมาณ แต่ก็มีความรู้ที่หลักทางธุรกิจ จึงไม่สามารถกำกับติดตามดูแล สื่อและอาคารสถานที่ที่ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องได้ ตลอดเวลา จึงทำให้หน้าที่ในการดูแล บำรุงรักษาเป็นของสถานศึกษาเกือบทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ครองญาติ (2549) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัด อ่างทอง พบว่า ชุมชนมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเทศบาล 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุมชนไม่ค่อยมีเวลาเข้าไปมีบทบาทในการดูแลสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ใน สภาพที่ปลอดภัย ไม่มีเวลาในการติดตามตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินในสถานศึกษา ไม่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ชุมชนใช้สถานศึกษาเพื่อทำกิจกรรมของชุมชนเท่าที่ควร

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัท

อุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จากการสัมภาษณ์ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ของผู้ให้ข้อมูลพบว่า

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

โรงเรียนต้องจัดเรียนการสอนสอดคล้องกับนักเรียนที่เข้าอบรมวิชาการ โดยในการจัดอบรมวิชาการควรจัดเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสถานศึกษา หรือสนับสนุนงบประมาณมาให้จ้างวิทยากรที่มีความรู้ตามที่สถานศึกษาต้องการ

ด้านการประสานงาน ติดต่อสื่อสาร เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทางบริษัทจะต้องมีการประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมกับสถานศึกษาให้ดีเสียก่อน โดยกลุ่มบริษัทจะต้องมีการสำรวจความต้องการของสถานศึกษาและมีการประสานงานสื่อสารกันให้เข้าใจ ให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา โดยบริษัทและสถานศึกษาต้องพูดคุยวางแผนกิจกรรมรายปีร่วมกัน เนื่องจากงบประมาณของโครงการของบริษัท และสถานศึกษาจะได้รับจัดสรรแบบปีต่อปี จึงต้องวางแผนอย่างละเอียดร่วมกันและมีแผนสำรองสำหรับกิจกรรมที่เข้ามาแบบเร่งด่วน ในด้านการมีส่วนร่วมสถานศึกษาและกลุ่มบริษัทควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่นการจัดแนะแนววิชาชีพจากผู้ที่ประกอบอาชีพนั้นจริง ๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจที่ดีให้กับนักเรียน ได้มีแนวทางการประกอบอาชีพที่ชัดเจน และมีการวางแผนอนาคตอย่างมีระบบ รวมทั้งเปิดให้นักเรียนเข้ามาเยี่ยมชม ร่วมทำงานวิจัยต่าง ๆ ในโรงงาน เช่น วิจัยน้ำทิ้ง เพื่อให้เกิดทักษะ และเป็นการปรับทัศนคติที่มีต่อโรงงานของคนในชุมชนซึ่งการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการแนะแนววิชาชีพ ภายในโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือของครูในโรงเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับเครือข่ายของชุมชน พอลโลซซี่ (Pallozzi, 1981, p. 1481) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544) ที่กล่าวว่า การให้ชุมชนร่วมเป็นวิทยากรในการแนะแนวอาชีพ ซึ่งเป็นการให้ความรู้เป็นแนวทางสำหรับการเรียนต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียนจะได้นำไปวางแผนให้บุคลากรของตนเองได้เรียนต่อหรือประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพชุมชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงเพื่อผลประโยชน์ของบุคลากร และความต้องการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงพิม เอี่ยมคง (2541, หน้า 72-78) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการสร้างเครือข่ายนอกโรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเครือข่ายภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การประสานแผนงานการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และปัจจัยด้านข้อมูลการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญระดับสูงมาก รองลงมาด้าน โอกาสที่จะได้เรียนรู้ และร่วมมือซึ่งกันและกัน และด้านหลักการร่วมเป็นปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จสูงมาก

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ และงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อการใช้งาน หรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยสนับสนุนงบประมาณควรแบบไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สามารถจัดการบริหารงบประมาณได้ตามบริบทและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา หรือมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น เช่น จัดกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมแทนการสนับสนุนเป็นงบประมาณ และทุนต่าง ๆ หรือบริษัทอาจจะจัดกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ให้ หรืออุดหนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สารเคมี และเครื่องแก้ว ที่บริษัทมีอยู่ หากจะให้ก็เป็นเงินก็เป็นบางกรณี ตามความเหมาะสม เช่น อุดหนุนงบประมาณในการเดินทางไปศึกษาดูงาน ทัศนศึกษาต่าง ๆ หรือมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช ฉัตรใจคำ (2542) ซึ่งได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า กรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรท้องถิ่นร่วมจัดทำแผนหรือโครงการที่ต้องมีการใช้เงินงบประมาณของโรงเรียน ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะทางแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการดำเนินงานของอนุกรรมการที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณของโรงเรียน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ควรมีการสนับสนุนบุคลากรให้มาสอนในสถานศึกษา โดยอาจใช้บุคลากรในบริษัทมาร่วมสอนในบางรายวิชา หรือจ้างครูหรือบุคลากรให้สถานศึกษาในส่วนที่จำเป็น เพื่อช่วยลดภาระงานของครู ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เต็มที่มากขึ้น เช่น งานเอกสาร งานพยาบาล งานดูแลความสะอาดและความปลอดภัย เป็นต้น เป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่ตรงประเด็น

ควรมุ่งพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในเรื่องของปัญหาภายในตัวครู เช่น วิทยาการและเทคโนโลยี การให้กำลังใจ จรรยาบรรณและประสบการณ์วิชาชีพ การวางตัวเป็นแบบอย่าง หรือปัญหารอบด้านทั้งจากนโยบาย ผู้บริหาร ประชุม อบรม งานนอกเหนืองานสอน นอกจากนี้ยังมีปัญหาส่วนตัว ครอบครัว หนี้สิน นำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ โดยการจัดอบรมพัฒนาครู โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายตามความจำเป็น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้เพราะครูได้รับการพัฒนา และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ การปฏิบัติงานก็จะดีมีประสิทธิภาพอีกหนึ่งแนวทางคือการจัดอบรมด้านการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับครูและผู้บริหาร เช่น การอบรมกระตุ้นเจตจำนงของครู การแก้ปัญหาโดยการทำให้ PLC อบรมครูด้านการวางตัวให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และจับคู่สอนเพื่อแก้ปัญหาคความไม่ถนัดของครูและขยายผลสู่ผู้บริหารด้วย โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้บริหารให้เข้าใจ

บทบาทโดยรวมของตนเองมีทักษะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงนอกจากนี้กลุ่มบริษัท
อุตสาหกรรมควรให้คณะครูและนักเรียนได้เข้าศึกษาดูงานภายในโรงงานรวมถึงตอบรับให้นักเรียน
นักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพภายในโรงงาน พร้อมทั้งส่งบุคลากรในโรงงาน ไปเป็น
วิทยากร หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นงานบริการชุมชน งานจิตอาสา ประเพณี
วันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้สถานศึกษาและกลุ่มบริษัทจะต้องสร้างสัมพันธ์อันดี และมี
การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 33)
กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถ
ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิด
ความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชู
เกียรติ มีความมั่นคงก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็น
สำคัญ สอดคล้องกับสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลใน
สถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถ ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจ
ของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย
ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา
ความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงก้าวหน้าในวิชาชีพ
ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับ นวรัตน์ ศรีพรหม (2544, หน้า
15) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มองเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัด
การศึกษาและครูผู้สอนซึ่งนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

ควรสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ สื่อ และอุปกรณ์อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ต้องปรึกษาพูดคุยกันถึง
ความต้องการของสถานศึกษา และหาแนวทางที่ยั่งยืนร่วมกัน ต้องจัดการให้ถูกต้องเหมาะสมกับ
เวลา มีความคุ้มค่า และมีความชัดเจนของโครงการทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ งบประมาณ วิธีการ
ดำเนินการ อุปกรณ์ที่สนับสนุนควรมีการอบรมพัฒนาผู้ใช้ให้มีความรู้ และทักษะ จะใช้อุปกรณ์
ขั้นสูงอย่างประสิทธิภาพทำให้อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ชำรุด เสียหายก่อนเวลาอันสมควร
รวมถึงมีการติดตามโครงการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่
และสื่อการเรียนรู้ ควรมีการติดตามบำรุงรักษา ควรทำอย่างจริงจังและทั่วถึงอีกทั้งโครงการ หรือ
กิจกรรมที่เข้ามาดำเนินการ ควรมีการประจักษ์ร่วมกันกับทางสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ผู้รับผิดชอบโดยตรงเพื่อสร้างเป้าหมายและมาตรการร่วมกันเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการให้ต่อเนื่อง
มีการกำกับนิเทศ อย่างมีระบบและครบวงจร เหตุเพราะสื่อการเรียนรู้และอาคารสถานที่

มีส่วนสำคัญต่อการศึกษา ดังมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ อย่างชัดเจนว่าในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เกรียงไกร ปรีธรรมนัง (2551, หน้า 67-68) ได้กล่าวว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี หมายถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ของครูบรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่มีความหลากหลาย เหมาะสมและเพียงพอ ให้ครูได้ เลือกลงใช้และพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง ได้ผลและสื่อเทคโนโลยีควรเน้นตั้งแต่ การจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่นจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 96) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้คือ กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้น ไปที่การจัดให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีแนวทางปฏิบัติในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ การจัดทำ เอกสารเผยแพร่ จัดตั้ง พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ใน การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารวิชาการ กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมควรจัดอบรมให้นักเรียน ครู และ ผู้บริหาร โดยจัดอบรมเป็นกลุ่มย่อยตามแต่ละสถานศึกษา หรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อจ้าง วิทยากร และต้องมีการประชุมแนวทางการจัดกิจกรรมกับทางสถานศึกษา มีการประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ควรมีการจัดแนะแนวอาชีพจากผู้ประกอบการและเปิดให้นักเรียนเข้ามาเยี่ยมชม ร่วมทำงานวิจัย ต่าง ๆ ในโรงงาน โรงเรียนควรให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและกระตุ้นบทบาทของผู้เข้ามา มีส่วนร่วมให้มากขึ้น
2. ด้านการบริหารงบประมาณ กลุ่มบริษัทควรให้เงินอุดหนุน มอบทุนการศึกษา และ การนำงบประมาณมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษา โดยมีการสำรวจความต้องการของ สถานศึกษาและวางแผนกิจกรรมรายปีร่วมกัน ทั้งเรื่องกิจกรรมและงบประมาณ ร่วมจัดทำแผน หรือ โครงการที่ต้องมีการใช้เงินงบประมาณของโรงเรียน ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจน ให้ข้อเสนอแนะทางแก้ไขปัญหาด้านการเงินและงบประมาณของโรงเรียน อีกทั้งควรมีแผนสำรอง

สำหรับกิจกรรมที่เข้ามาแบบเร่งด่วน การอุดหนุนงบประมาณควรเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สามารถจัดการบริหารงบประมาณได้ตามบริบทและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล บริษัทควรมุ่งเน้นแก้ปัญหาขาดแคลนครู โดยสนับสนุนบุคลากรให้มาสอนในสถานศึกษา โดยอาจใช้บุคลากรในบริษัทมาร่วมสอนในบางรายวิชา หรือจ้างครูหรือบุคลากรให้สถานศึกษาในส่วนที่จำเป็น เพื่อช่วยลดภาระงานของครู หากไม่มีการสนับสนุนในส่วนนี้ สถานศึกษาควรนำงบประมาณอุดหนุนจากกองทุนต่าง ๆ มาใช้ในการจ้างครูในสาระวิชาที่ขาดแคลน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เต็มที่ ส่วนจัดอบรมบุคลากรให้สถานศึกษาควรมีรูปแบบที่หลากหลายและไม่บ่อยครั้งจนเกินไป โดยพัฒนาบุคลากรตามความต้องการและความเหมาะสม รวมถึงจัดอบรมด้านการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับครูและผู้บริหาร การทำ PLC อบรมด้านการวางตัวให้เหมาะสม โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหารให้เข้าใจบทบาทโดยรวมของตนเอง มีทักษะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยทุกครั้งต้องศึกษาความต้องการก่อนจัดอบรม สถานศึกษามีหน้าที่จัดนักเรียนครูเข้าอบรม โดยให้มีผลกระทบกับการเรียนของนักเรียนน้อยที่สุด และจัดคาบสอนหรือกิจกรรมชดเชยให้กับนักเรียนที่ขาดเรียนไป

4. ด้านการบริหารทั่วไป กลุ่มบริษัทต้องปรึกษาคู่ค้าถึงความต้องการของสถานศึกษาให้ดี และหาแนวทางที่ยั่งยืนร่วมกัน ต้องจัดการให้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลา มีความคุ้มค่า และมีความชัดเจนของโครงการทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ งบประมาณ วิธีการ ดำเนินการ อุปกรณ์ที่สนับสนุนควรมีการอบรมพัฒนาผู้ใช้ให้มีความรู้ และทักษะ จะใช้อุปกรณ์ขั้นสูงอย่างมีประสิทธิภาพและมีการติดตามบำรุงรักษา ตลอดอายุการใช้งาน กลุ่มบริษัทควรมีการติดตามโครงการที่ทำอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ และสื่อการเรียนรู้ ควรมีการติดตามบำรุงรักษา ควรทำอย่างจริงจังและทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางเพิ่มการมีส่วนร่วมในกลุ่มบริษัทอื่น ๆ
2. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ
3. ควรศึกษาทัศนคติของผู้ปกครอง และชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
4. ควรศึกษาการศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในช่วงชั้นอื่น ๆ จากเดิมที่ศึกษาเพียง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้โรงเรียน นำผลวิจัยมาปรับปรุง และพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

5. ควรศึกษาแนวทางการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนของสถานศึกษา เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมทางการศึกษากับสถานศึกษาอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรณีการณ์ นาด้าพลอย. (2552). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาปรี้งวิสุทธารชิตี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิตติพร สุขประสงค์. (2557). ปัญหาและแนวทางพัฒนาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัฒนธรรามรรวมมหาวิทยาลัยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงไกร ปริธรรมมัง. (2551). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์วิทยา จังหวัดสระแก้ว ตามทัศนะของนักเรียน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิณฉัตร ปะโคทั้ง. (2550). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกัณฑ์ธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัฐมล รอดพิทักษ์. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิยาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธวัชชัย เปรมปรีชัย. (2542). ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

- นโรดม นรินทร์รัมย์. (2552). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเครือข่าย ที่ 11 คม – เทพริक्षा สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวรรตน์ ศรีพรหม. (2544). *โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน*. *วารสารข้าราชการครู*, 21(2), 15.
- นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. (2558). *ข้อมูลทั่วไป*. เข้าถึงได้จาก <http://www.mtpie.com/www/start.html>.
- นุศิษย์ โปษประโคน. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองแดง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บัญชา แก้วส่อง. (2531). *รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการพัฒนา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- บุญชู ภาลินนท์. (2549). *ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุศรา เข้มทอง. (2542). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เบ็ญญา พุทธิสา. (2549). *การศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสุภวิทยั สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระงั่ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. (2539). *การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไทย*. รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2537-2539. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ปราโมทย์ กิ่งแก้ว. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.

- ปัญหา สิทธิพล. (2545). ความต้องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริชาติ สิงห์รัตน์. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียน วัดเขาไผ่(เขี้ยววิทยาคุณ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมจิตร์ กิจประสาน. (2458). ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยภูเก็ต.
- พวงพิน เอี่ยมคง. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการสร้างเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด นครศรีธรรมราช. สงขลา: โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้.
- ไพรัช อรรถกามานนท์และมัทนา โชคควรวัดนากร. (2545).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- มนัส ครอบญาติ. (2549). การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร โรงเรียน เทศบาล 3 วัดชัยมงคล สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- มะลิกามาศ เสี่ยมแก้ว. (2551). การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม. (2558). ประวัติโรงเรียน. เข้าถึงได้จาก <http://www.rayongwitnikom.ac.th/ryw37/index.php/history>.

- วรุณยุพา วิโนทพรรษ์. (2546). *ศึกษาการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิรุพห์ นาคำภา. (2552). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน โรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *หลักการจัดการศึกษายุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมุทพร ชำนาญ. (2554). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ*. ระบุของ: พี. เอส. การพิมพ์.
- สายหยุด ประภิกะ. (2552). *การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (2558). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2558*. เข้าถึงได้จาก <http://www.spm18.go.th>.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2554). *วิธีสอน: ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สุมาศ เตชานันท์. (2550). *ความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจินตฺรุจิรวงศ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *ปัญหาและแนวโน้มนำการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-4*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- โสภณา เหลืองวิลาวณิช. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: การเก็บรวบรวมข้อมูล*. เข้าถึงได้จาก <http://libray.uru.ac.th/article/htmlfile/1402341.html>.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2548). *การบริหารการศึกษานักบริหารมืออาชีพ*. นนทบุรี: พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
- อคิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อภิญา เวชชัย. (2544). *รายงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เอกราช ฉัตรใจคำ. (2542). *การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Arnstein, O. F. (1978). A ladder of citizen participation. *Journal of American Institute of Planner*, 35(4), 291-244.
- Becera, G. V. (1974). Role perception of administrator and community representation in parity decision making. *Dissertation Abstract International*, 34(11), 6887-A .
- Campbell, R. F. et al., (1972). *Introduction to educational administration*. New York: Allyn and Bacon.
- Carroll, S. J., & Gillen, D. J. (1987). Are the classical management functions useful in describing managerial work. *Academy of Management Review*, 12(1), 38-51.
- Chell, E. (1985). *Participative and organization: A social psychology*. London: Macmillan.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *RuRal development participation*. Ithaca: Cornell University.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: Megrew -Hill.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (1995). *Designing qualitative research*(2nd ed.). California: Sage Publications.
- McCabe, B. F. (1975). Conceptual approach to University Participation in Community Development. *Dissertation Abstract International*, 36(7), 4171-A.
- Owens, R. G. (1987). *Organizational behavior in education* (3rd ed.). Engwood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

- Pallozzi, D.P. (1981). A model for community participation in local school district decision making. *Dissertation Abstract International*, 42(4),1481.
- Putti, M. J. (1987). *Management: A function approach*. Sing: McGraw-Hill.
- Smith, R. W. (1996). *Participatory decision-making, job satisfaction, and teacher absenteeism in selected Florida middle school*. (CD-ROM). Abstract from: ProQuest-Dissertation Abstract (Jan. 1994-Dec. 1996)/ Item AAC9708081.
- Simon, H. M. (1996). *Administrative behavior: A study of decision-making process Administration in organization*. New York: Megrew -Hill, Book Company.
- Wiersma, W. (2000). *Research methods in education: An introduction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Yulk, G. A. (2002). *Leadership in organizations* (5th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
ในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.0354

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงงานวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังรายนาม
ต่อไปนี้

นายเอกราช นวศรีพงศ์ รหัส 58920507

งานนิพนธ์ เรื่อง : ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขต
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็น
อย่างยิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิต
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา

ภาควิชาบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.0355

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
เรียน

ด้วย ภาควิชาบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้บัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่
ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้

นายเอกราช นวศรีพงศ์ รหัส 58920507

งานนิพนธ์ เรื่อง : ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุด

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา

ภาควิชาบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.0356

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

ด้วย ภาควิชาบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้บัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้
อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นายเอกราช นวศรีพงศ์ รหัส 58920507

งานนิพนธ์ เรื่อง : ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุด

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็น ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา

ภาควิชาบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

ภาคผนวก ข

- แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

คำชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร, ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนของบริษัทอุตสาหกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

2. แบบสัมภาษณ์นี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์จากท่านและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายเอกราช นวศรีพงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- ผู้บริหารบริษัทอุตสาหกรรม
- ผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนของบริษัทอุตสาหกรรม
- ผู้บริหารสถานศึกษา
- หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

1. ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ด้านการบริหารวิชาการเป็นอย่างไร

- 2.1.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการมีอะไรบ้าง
- 2.1.2 แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการมีอะไรบ้าง

2. ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ด้านการบริหารงบประมาณเป็นอย่างไร

- 2.2.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณมีอะไรบ้าง
- 2.2.2 แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงบประมาณมีอะไรบ้าง

3. ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ด้านการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างไร

- 2.3.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคลมีอะไรบ้าง
- 2.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานบุคคลมีอะไรบ้าง

4. ปัญหาและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ด้านการบริหารทั่วไปเป็นอย่างไร

- 2.4.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไปมีอะไรบ้าง
- 2.4.2 แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการบริหารทั่วไปมีอะไรบ้าง

ภาคผนวก ค

- ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
- ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
- ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา
- ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม ในเขตนิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
DOW chemical		1. การให้เงินไป เฉย ๆ ไม่ใช่ แนวทางที่ยั่งยืน	1. เรื่องงานบุคคล โรงงานค่อนข้าง ไม่ก้าวทันกับทาง โรงเรียน	1. เคยจัดทำ ห้องปฏิบัติการ เคมีให้โรงเรียน แต่ผลที่ได้ไม่ ยั่งยืน
PTT Global Chemical	1. โรงงานต้องการ คนในพื้นที่เข้ามา ทำงาน แต่มีปัญหา ที่นักเรียนในพื้นที่ ยังมีศักยภาพ ไม่เพียงพอ		1. ปัญหาครูยุคเก่ามี ความเป็นครูสูง แต่สับสนและตาม ไม่ทันในเรื่องของ วิทยาการและ เทคโนโลยีทำให้ ขาดกำลังใจ 2. ปัญหาครูยุคใหม่ มีความพร้อม ความคล่องตัว ทันเทคโนโลยี แต่ยังอ่อนด้าน จรรยาบรรณและขาด ประสบการณ์ทำให้ เกิดปัญหาเรื่อง การวางตัวเป็น แบบอย่างที่น่าเคารพ	1. ปัญหาที่พบ คือโรงเรียน ส่วนใหญ่ ขาดแคลนแหล่ง เรียนรู้ สื่อ และ อุปกรณ์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
PTT			3. ครูถูกบีบจาก	
Global			ปัญหาอุปด้าน	
Chemical			ทั้งจากนโยบาย	
			ผู้บริหาร ประชุม	
			อบรม งานนอกเหนือ	
			งานสอน นอกจากนี้	
			ยังมีปัญหาส่วนตัว	
			ครอบครัว นี่สินให้	
			คิดอีกมาก เป็นที่มา	
			ของปัญหาอื่น ๆ เช่น	
			ครูขายประกัน ครู	
			สอนพิเศษ	
			4. ผู้บริหารไม่รู้	
			บทบาทที่ผู้บริหาร	
			ต้องทำ ทำแต่งงาน	
			ประจำเข้าไปเข้ามา	
			5. ผู้บริหารรับ	
			นโยบายมามาก	
			จนเกินไปทำให้	
			บริหารไม่ไหว	
			ครูก็รับภาระหนัก	
			เกินจำเป็น	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
PTT Global Chemical			6. เมื่อครูไม่มีใจ อบรม ก็เกิดปัญหาครู หนีอบรม บริษัทเสีย งบประมาณ โรงเรียนก็ไม่ได้ อะไร 7. เมื่ออบรมเด็ก เด็กขาดเรียน แต่ได้ แค่แรงบันดาลใจ อบรมให้นักเรียน ทั้งหมดงบประมาณ ก็ไม่พอ	
ศักดิ์ไชย สิทธิ์		1. บริษัทเล็ก ๆ มีงบประมาณ ไม่มากนัก จึงประสานกับ รัฐวิสาหกิจ ชุมชนเพื่อการมี ส่วนร่วมใน รูปแบบอื่น	1. ปัญหาครู ผู้รับผิดชอบมีการ โยกย้ายค่อนข้างบ่อย ทำให้ขาดความ ต่อเนื่องของการ ดำเนินโครงการ 2. จำเป็นต้องมี การสร้างแรงจูงใจ ที่ดีเพื่อกระตุ้น แรงจูงใจกับนักเรียน ในการทำกิจกรรม สิ่งแวดล้อม	1. ปัญหาด้าน ความพร้อมของ สถานที่จัด กิจกรรม ซึ่งแตกต่างกัน ตามบริบทของ โรงเรียน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
ศักดิ์ชัย สิทธิ์			3. การจัดกิจกรรมกับ เด็กมัธยมจะยากกว่า จัดให้เด็กประถม เพราะเด็กๆเริ่มมี โลกส่วนตัวกันมาก ขึ้น จึงต้องทำ การบ้านกันใหม่ และ ต้องใช้คนในองค์กร ที่มีใจรักจริง ๆ	
วินิไทย	1. เมื่อต้องจัด กิจกรรมทางบริษัท จำเป็นต้อง ประสานงาน วิทยากรตั้งแต่เนิ่นๆ เพราะอาจารย์มักมี ภารกิจมาก 2. บางครั้ง การประสานกับ ทางโรงเรียนจะใช้ การติดต่อทาง โทรศัพท์ ทำให้ สื่อสารคลาดเคลื่อน ได้	1. งบประมาณ ถูกจัดสรรมาปี ต่อปีทำให้บาง โครงการที่ โรงเรียนขอมา อย่างเร่งด่วน ระหว่างปี ไม่มี งบประมาณใน ส่วนนั้น ๆ	1. บุคคลที่รับผิดชอบ แต่ละโครงการจะมี ทีมของตนเองซึ่ง บางครั้งถ้า กลุ่มเป้าหมายมีมาก ก็อาจเกิดปัญหา ไม่เพียงพอได้	

ตารางที่ 3 ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
DOW chemical	1. จัดการรวาน วิทยาศาสตร์ร่วมกับ อพวช. 2. ฝึกอบรมอาชีพ ให้กับนักเรียน 3. ประสาน โรงเรียนเพื่อจัดทำ หลักสูตรเพื่อการมี งานทำ 4. โครงการ ห้องเรียนเคมี ย่อส่วน 5. กิจกรรมเปิดบ้าน DOW chemical 6. จัดกิจกรรม ร่วมกับ GISTDA	1. ตามปกติจะ ไม่ให้เป็นตัวเงิน แต่จะไปจัด กิจกรรมวิชาการ ต่าง ๆ ให้ 2. อุดหนุน เกี่ยวกับอุปกรณ์ เคมีและ เครื่องแก้ว 3. อุดหนุน งบประมาณใน การเดินทางไป ทัศนศึกษาดูงาน ต่าง ๆ	1. เปิดให้ครูและ นักเรียนได้เข้ามา ศึกษาดูงานภายใน โรงงาน 2. เปิดให้นักเรียน นักศึกษาเข้ามาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	1. สนับสนุน ใส่กรองเครื่อง ทำน้ำดื่ม 2. สนับสนุน ห้องน้ำ 3. สนับสนุน ถังดับเพลิง และ อุปกรณ์ความ ปลอดภัย 4. ไม่ว่าโรงเรียน จะขออะไรมา โรงงานก็จะ พยายาม ตอบสนองอย่าง เต็มที่ โดยดู ตามลำดับคำร้อง ที่ขอมา
PTT Global Chemical	1. เน้นการจัด กิจกรรมที่เปิดกว้าง ต่อการเรียนรู้ที่ แตกต่างของแต่ละ บุคคล		1. สนับสนุนครู โดยมุ่งเน้นไปที่ ผู้บริหารให้เข้าใจ บทบาทโดยรวม	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
PTT	2. ยุคปัจจุบัน		2. อบรมกระตุ้น	
Global Chemical	เทคโนโลยีก้าวไกล จึงต้องจัดระบบ การเรียนที่ท้าทาย และเรียนแก่น ความรู้เพื่อนำไป นำไปประยุกต์ใช้ 3. ลงทุนกับ การศึกษาเพื่อ พัฒนาศักยภาพของ เด็กในชุมชนเพื่อ เข้ามาทำงานใน อนาคต โดยพัฒนา ให้เป็นคนที่ สมบูรณ์		เจตจำนงของครู และ แก้ปัญหาโดยการทำ PLC และจับคู่บัดดี้ เพื่อแก้ปัญหา ความไม่ถนัดของครู 3. อบรมครูด้าน การวางตัวให้ เหมาะสม ในแต่ละ สถานการณ์ 4. จัดอบรมด้าน การบริหารจัดการ เวลาอย่างมี ประสิทธิภาพให้กับ ครูและผู้บริหาร 5. ผู้บริหารต้องเป็น coacher ที่ดีมี วิสัยทัศน์และจุดยืน ที่หนักแน่น 6. อบรม leadership ให้กับผู้บริหาร 7. การจัดอบรม ต้องทั่วถึงทั้งหมด	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บริษัท	ด้าน การ บริหาร บริหา ร วิชาการ	ด้านการ บริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการ บริหาร ทั่วไป
PTT Global Chemical			8. การอบรมครูชั้นยั่งยืนที่สุดจึงจัดทำโครงการ TheCoacherขึ้นเพื่อพัฒนา และขยายผลสู่ผู้บริหาร	
ศักดิ์ ไชย สิทธิ์	1. เปิด ให้นักเรีย นเข้า มาร่วม ทำงาน วิจัย ต่าง ๆ ใน โรงงา น เช่น วิจัยน้ำ ทิ้ง เพื่อให้ เกิด ทักษะ และ เป็น การ	1. มอบ ทุนการศึ กษา ให้กับ นักเรียน	1. เมื่อ ผอ.สนับสนุนทางบริษัทก็สามารถเข้าไป ช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ 2. ส่งบุคลากรในโรงงานไปเป็นวิทยากร หรือร่วม กิจกรรมบริการชุมชนจัดบุคลากรของบริษัทออกไป ทำกิจกรรมจิตอาสา เช่น อ่านหนังสือให้คนป่วยฟัง ไป นำสวดมนต์ในวัด 3. หากโรงเรียนมีความต้องการการสนับสนุนบริษัทก็ ยินดีหากทำได้	1. จัด โครงกา ร ธนาคาร ขยะ และการ บริหาร จัดการ สิ่งแวดล้อม อม โดยมี ความ ร่วมมือ กับ รัฐวิสาห กิจ ชุมชน 2. บริษัท

ปรับ	จะคิด
ทัศนค	โครงกา
ติที่มี	รจาก
ต่อ	บริบท
โรงงา	ของแต่
นของ	ละ
คนใน	โรงเรีย
ชุมชน	น เช่น
2. จัด	การทำ
ทีม	ปุ๋ยหมัก
ผลิต	บริหาร
สื่อ	จัดการ
การ	ของ
สอน	เหลือใน
เพื่อ	โรงเรีย
ช่วยเหลือ	น
สื่อครู	โดยรอบ
และ	ด้าน
นักเรียน	
นใน	
การ	
จัดการ	
เรียนรู้	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บริษัท	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
--------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

วินิไทย	1. มีการจัดตาราง แผนกิจกรรมรายปี อย่างมีระบบ 2. ปรับรูปแบบ กิจกรรมที่ หลากหลาย เช่น ปลูกปะการังเทียม ทำกล้องดูดาวจาก ท่อ PVC โดยใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ทาง บริษัทมีให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	1. มีงบประมาณ สำรอง สำหรับ กิจกรรมที่เพิ่มเข้า มาระหว่างปี	1. ติดต่อสื่อสารกับ โรงเรียนมากขึ้น มีการเข้าไปประชุม พบปะพูดคุยกับ อาจารย์และ ผู้บริหาร โรงเรียน มากขึ้น
---------	---	---	---

ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
ระยอง วิทยาคม นิคม อุตสาหกรรม	1. ต้องการ การสนับสนุนด้าน วิชาการเพื่อพัฒนา ผู้เรียน โดยเฉพาะ การจัดคิว ซึ่งยังคง ไม่เพียงพอ 2. ยังขาดการ อบรมเกี่ยวกับ อาชีพ หากมี การจัดแนะแนว จากคนที่ประกอบ อาชีพนั้นจริง ๆ ก็จะเป็นแรง บันดาลใจที่ดี ให้กับนักเรียน	1.การมีส่วนร่วม ของแต่ละบริษัท มักจะมีแนวทาง ของตนเองมา ก่อนแล้ว ควร บริหารแบบมี ส่วนร่วมโดย สำรวจความ ต้องการของครู และนักเรียน ก่อน	1. โรงเรียนประสบ ปัญหาขาดแคลนครู จึงมีความจำเป็น ต้องนำงบประมาณ อุดหนุนจากกองทุน ต่าง ๆ มาใช้จ่ายครู ซึ่งหากเป็น การสนับสนุนครู มาให้นั้นยังไม่ ปรากฏ 2. มีการจัดอบรมครู ในรูปแบบที่ หลากหลาย และ ด้วยบริบทของ แต่ละโรงเรียนที่ แตกต่างกันทำให้ ไม่สามารถนำ รูปแบบที่ศึกษามา ไปใช้ได้ทั้งหมด	1. บางโครงการ ทางบริษัทได้คิด มาแล้วโรงเรียน เพียงแต่อำนวย ความสะดวกให้ เท่านั้น 2. เรื่องค่าใช้จ่าย ที่สนับสนุนทาง โรงเรียนไม่ ชัดเจน แต่ต้อง บริหารจัดการ ให้ถูกต้อง เหมาะสมกับ เวลา และต้องมี กาประสานงาน กับทางโรงเรียน ให้ดี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
----------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

บ้านฉาง กาญจนกุล วิทยา	1. เมื่อมีการจัด กิจกรรมใน โรงเรียนนักเรียน จะต้องเสียเวลา เรียน แต่การได้รับ ประสบการณ์ นอกห้องเรียนก็ ถือเป็นการเรียนรู้ แต่ถ้ามากเกินไป ก็จะมีผลกระทบต่อ การจัดการเรียนรู้ เพราะมีหลาย หน่วยงานต้องการ จัดกิจกรรมที่ใช้ นักเรียนเข้าร่วม เหมือน ๆ กัน ทั้งโรงงาน โรงพยาบาล หน่วยงานรัฐ เทศบาล โรงเรียน ต้องจัดเรียนชดเชย กับนักเรียนกลุ่มนี้	1.งบประมาณ อุดหนุนจากรัฐ นั้นยังคงมีไม่ เพียงพอ สถานศึกษา ยังคงต้องการ ความช่วยเหลือ จากภาคเอกชน อีกมาก	1. กลุ่มบริษัท อุตสาหกรรมเข้า มามีส่วนร่วม ตามกฎหมาย ความต้องการ และวัตถุประสงค์ เฉพาะของตนเอง 2. กลุ่มที่เข้ามา มีส่วนร่วมยังคง เป็นส่วนน้อย และเป็นกลุ่มเดิม เท่านั้น
------------------------------	--	---	--

ตารางที่ 4 (ต่อ)

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการ บริหาร	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
----------	--------------------------	-------------------	---------------------------	-------------------------

 งบประมาณ

มาบตาพุด	1. การทำ CSR	1. การอบรมให้กับ	1. การมีส่วนร่วม
พันพิทยา	ควรทำอย่างจริงจัง	บุคลากรเป็นสิ่งที่ดี	แบบให้สิ่งของได้
การ	และทำถึงโดยไม่	แต่บางครั้งคนเก่ง	ประโยชน์น้อย
	หวังผลไป	ไปอบรมและเอาตัว	และไม่ยั่งยืน
	ดำเนินการทาง	ออกนอกโรงเรียน	2. การให้อุปกรณ์
	การตลาด	ไปแสดงผลงาน	โดยไม่มีการ
	2. กิจกรรมที่เข้ามา	สุดท้ายแล้วไม่ได้	พัฒนาผู้ใช้ให้มี
	ไม่มีเป้าหมายที่	อยู่กับนักเรียน	ความรู้จะทำให้ไม่
	แน่นอน ควรเข้ามา	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์	เกิดประสิทธิภาพ
	สำรวจความ	ทางการเรียนของ	ในการใช้งาน และ
	ต้องการของ	นักเรียน และเป็น	เกิดความเสียหาย
	โรงเรียน สร้าง	ภาระกับครูที่ต้อง	ได้
	ความตระหนักและ	สอนแทน	3. อุปกรณ์ที่ให้มา
	สร้างเป้าหมายและ	เกิดปัญหาความ	ไม่เพียงพอต่อ
	มาตรการร่วมกัน	ขัดแย้งและขาด	การใช้งาน
	และดำเนินการให้	แคลนบุคลากร	
	ต่อเนื่อง มี	2. ควรมีการร่วมกัน	
	การกำกับนิเทศ	กำกับติดตาม นิเทศ	
	ติดตาม	และเสริมแรงทั้งครู	
		และเด็กที่ไปร่วม	
		กิจกรรมกับบริษัท	
		เป็นการมีส่วนร่วม	
		แต่ไม่ครบ	
		กระบวนการ	

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์ แนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม
 ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจากมุมมองของสถานศึกษา

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
ระยอง วิทยาคม นิคม อุตสาหกรรม	1. การจัดอบรม วิชาการ จัดเป็นกลุ่มย่อย ตามแต่ละ โรงเรียนเลยจะ สะดวกกว่าหรือ สนับสนุน งบประมาณมาให้ จ้างวิทยากรเลยก็ ได้ แต่ต้อง ประชุมกับทาง โรงเรียนให้ดี	1. ควรมี การอุดหนุน แบบไม่มี เงื่อนไข ตามบริบทและ ความต้องการ ที่แท้จริงของ โรงเรียน 2. เมื่อได้รับทุน โรงเรียนจะต้อง ปลูกฝังเรื่อง ความกตัญญู การเป็นผู้ให้ และผู้รับที่ดี ให้กับนักเรียน	1. หากมี การสนับสนุน บุคลากร ให้มาสอนใน โรงเรียน หรือมา ทำงานช่วยเหลือ การสอนก็จะเป็น แนวทางใหม่ที่ น่าจะเป็นทางเลือก ที่ดี	1. การสนับสนุน เกี่ยวกับอาคาร สถานที่ดีมากอยู่ แล้วเพราะเห็น เป็นประจักษ์ได้ ชัดเจน 2. ควรเสริม ความรู้เกี่ยวกับ การดูแลรักษาสื่อ และอุปกรณ์ที่ สนับสนุนมาเพื่อ ความคุ้มค่าต่อ การลงทุน 3. บางโครงการ ยังมีปัญหาเรื่อง ความคุ้มค่า และ ความชัดเจน
บ้านฉาง กาญจนกุล วิทยา	1. จัดกิจกรรม ด้านวิชาการ ให้กับนักเรียน 2. จัดโครงการ รักการอ่าน	1. สนับสนุน ทุนการศึกษา ให้กับนักเรียน	1. จัดอบรมพัฒนา ครูเกี่ยวกับ STEM ศึกษา 2. จัดโครงการนำ นักเรียนไปฝึกเป็น มัคคุเทศก์และ ได้รับเงินตอบแทน	1. สนับสนุน งบประมาณใน การก่อสร้าง คูแวล และปรับปรุง อาคาร สถานที่ ในโรงเรียน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
----------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

บ้านฉาง กาญจนกุล วิทยา	3. นำนักเรียนไป ทัศนศึกษาตาม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ 4. นำนักเรียน ร่วมกันทำ โครงการจิตอาสา	2. จัดโครงการรับ นักเรียน โดยให้ ทุนเรียนฟรี และรับเข้าทำงาน เมื่อเรียนจบ 3. สนับสนุน บริจาค คอมพิวเตอร์และ อุปกรณ์กีฬา	3. อยากให้มี การประชุมและ พูดคุยกันเพื่อให้ กิจกรรมตรงกับ ความต้องการของ ทุกฝ่าย	เพื่อความพร้อม ในการจัดการ เรียนรู้และเพื่อ รองรับกับ จำนวนนักเรียน ที่เพิ่มมากขึ้น
มาบตาพุด พันพิทยา การ	1. ทุกภาคส่วนควร ตระหนักและลงมือ ทำพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ อย่างเป็นรูปธรรม 2. ควรมีการ สื่อสารพูดคุยกัน ให้เข้าใจ อย่าง ชัดเจนทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่ดีร่วมกัน และ ไม่ขัดต่อเป้าหมาย หลักของ โรงเรียน	1. จัดอบรมพัฒนา ครูเกี่ยวกับเทคนิค การจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้น เรียน โดยหา วิทยากรมาพัฒนา คนในองค์กร ให้เข้มแข็ง เช่น การเทรนเนอร์ การCoach การทำPLC นำมาใช้กับครู	1. อดทน งบประมาณใน การสร้างอาคาร สถานที่ 2. สนับสนุนสื่อ การเรียนรู้ เช่น สมาร์ทบอร์ด ทีวี คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ทาง วิทยาศาสตร์	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

โรงเรียน	ด้านการบริหาร วิชาการ	ด้านการบริหาร งบประมาณ	ด้านการบริหาร งานบุคคล	ด้านการบริหาร ทั่วไป
----------	--------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

มาบตาพุด	3. หากกลุ่มบริษัทมี
พันพิทยาการ	การร่วมวางแผน ออกแบบหลักสูตร ของสถานศึกษา อย่างจริงจังน่าจะเป็น แนวทางที่ดีในการ จัดการเรียนรู้ร่วมกัน
	4. กลุ่มบริษัท อุตสาหกรรมจะมี ส่วนช่วยได้มาก ด้านแหล่งเรียนรู้ เช่น การศึกษาดูงาน การจัดแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน โดยทาง โรงงานจะมี การประสานสัมพันธ์ กันเป็นเครือข่าย จึงสามารถทำในสิ่งที่ เกิดประสิทธิภาพ มากกว่าที่โรงเรียน จะทำได้ เช่น การแนะแนวด้าน อาชีพต่างๆ ให้นักเรียนได้เห็น แนวทางการประกอบ อาชีพนั้นๆจาก ประสบการณ์จริง
